

ORATIONES

EX

Resp. R. XVIII

493/13

Q. CURTIO

COLLECTÆ,

Ad usum Alumnorum Rethorices.

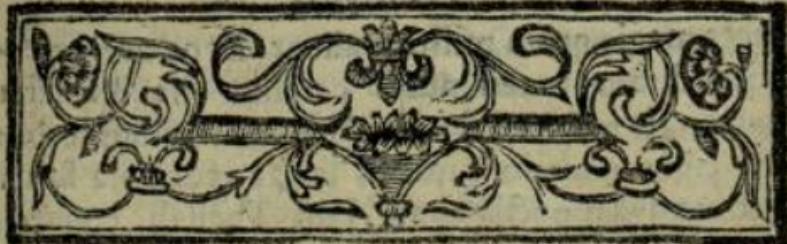

TOLOSÆ,

Apid PETRUM ROBERT, Collegii Tolo³
sani Societatis JESU Typographum &
Bibliop. sub Signo Nominis JESU.

ORATIOMES
EX
CURIOSA
COLLECTA

On trouve chez le Sieur
ROBERT, près le College
des Jésuites, tous les Livres
classiques les plus utiles.

ORATIONES

Ex Q. Curtio collectæ.

ORATIO CHARIDEMI.

Ex libro III.

Charidemus, Atheniensis, exulans apud Darium, Persarum Regem, contracto ab eo numero ex exercitu aduersus Alexandrum, Macedonum regem, sententiam de apparatu universo rogatus, liberius quam felicius respondet, sibi exercitum illum, et si numero superiorem, tamen virtute longe inferiorem videri.

ERUM, inquit, & tu forsan audire nolis, & ego, nisi nunc dixero, alias nequaquam confitebor. Hic tanti apparatus exercitus, haec tot gentium & totius Orientis excita sedibus suis moles, finitimus potest esse terribilis: Nitid purpurâ auroque, fulget armis & opulentia, quantam qui oculis non subjecerint, animis concipere non possunt. Sed Macedonum acies torva fane & inculta, clypeis hastisque immobiles cuneos & conserta robora virorum reget. Ipsi phalangem vocat peditum stabile agmen. Vir viro, armis arma conserta sunt: ad nutum monentis intenti, sequi signa, ordines servare didicere. Quod imperatur, omnes exaudiunt: obsistere, circumire, discurrere in cornu, mutare pugnam, non

duces magis quam milites callent. Et ne auri argenteique studio teneri putas, adhuc illa disciplina paupertate magistrum stetit. Fatigatis humus cubile est: cibus, quem occupant, satiat: tempora somni auctiora quam noctis sunt. Jam Thebali equites, & Acarnanes, Aetolique, invicta bello manus, fundis, credo, & hastis igne duratis, repellentur. Pari labore opus est. In illa terra, quae hos genuit, auxilia quaerenda sunt. Argentum istud atque aurum, ad conducendum militem mitte.

ORATIO LEGATORUM DARII ad Alexandrum.

Ex lib. IV.

ARGUMENTUM.

Darius, & armis jam duobus preliis ab Alexandro vicius, & admiratione virtutis commotus, nunciata illius humanitate & lenitate erga captivas mulieres, imprimis vero erga uxorem, cui ille mortua non secus ac conjugi illacrymarat; legatos ad eum de pace misit, qui exquis conditionibus, si ad eas adduci possit, cum eo transigant. Is ad eum quum venissent, ad exponendam legationem hac oratione sunt usi, qua cum, & blande prolixaque pollicendo, & graviter commonescendo, ad pacem flebtere sunt conati.

Dicitur, inquit, ut pacem a te jam hoc tertio peteret, nulla vis subegit; sed justitia & continentia tua expressit. Matrem, conjugem, liberosque ejus, nisi quod sine illo sunt, captos esse non sensit. Pudicitiae earumque suspeclunt, curam haud secus quam pateras agens, reginas appellas, speciem peccinæ fortunæ retinere patetis. Vultum tuum video, qualis Dacii fuit, quum dimitteremur ab eo: & ille tamen uxorem, tu hostem luges. Jam in acie stares, nisi cura te sepulturæ ejus morargetur. Ecquid micum est, si tam

ab amico animo pacem petit? Quid opus est armis,
inter quos odia sublata sunt? Antea imperio tuo si-
nena destinabat Halym annam, qui Lydiam termi-
nat. Nunc, quicquid inter Helleponum & Eu-
phratem est, in dorem filiae offert, quam tibi tradit.
Ocham filium quem habes, pacis & fidei obfidem
recine. Marrem & duas virginis filias redde. Pro
tribus corporibus xxx. millia talentum suri prece-
tut accipias. Nisi moderationem animi tui notam
haberem, non dicetem hoc esse tempus, quo pa-
cem non dare solusi, sed etiam occupare deberes.
Respice quantum post te reliqueris; intueri quan-
tum petas. Periculorum est prægrave imperium:
difficile est continere quod capere non possis. Vi-
desne ut navigia quæ modum excedunt, regi ne-
queant; Nescio an Darius idè tam multa amise-
rit, quia nimis opes magnæ jacturæ locum faciant.
Facilius est quedam vincere quam cœti. Quam her-
cule expeditius manus nostræ rapiunt quam conti-
nent! Ipsa mors uxoris Darii te admonere potest,
minus jam misericordiæ tuæ licere, quam fecit.

ORATIO PARMENIONIS AD ALEXANDRUM.

Ex eodem Libro.

ARGUMENTUM.

Parmenio, in magna apud regem gratia constitutus, ad-
bibitus ad regis deliberationem, de legatorum Darii
postulatione sententiam dicit, qua alexandro autor
est, ut ad eas pacis conditiones, quas ferebat Darii
descendat: pacem bello anteponat: & malit
certa priuia à Dario accipere, quam bello majona,
at minus certa, querere.

A Nte suafissim, ait, ut captivos apud Damase
cum redimentibus redderes, ingenuem, pecu-
niari potuisse redigi ex his, qui multi vincti virorum
fortium occupaverant manus. Et nunc magnopere
caelerem, ut unam anum, & duas puellas, itine-

rum agminumque impedimenta, triginta millibus
talantis auri permutes. Optimum regnum occupari
posse conditione, non bello: nec quemquam alium
inter Istrum & Euphratem possedisse terras, ingenti
spatio intervalloque discretas. Macedoniam quoque
respiceret potius, quam Bactra & Indos intueretur,

ORATIO ALEXANDRI AD LEGATOS DARII.

Ex eodem Libro.

ARGUMENTUM.

Refutato Parmenione, respondet legatis Darii Alexander, qui pacis præmia, si pace uti veller, obtulerant.
Ea Alexander omnia & pacis conditiones repudiat
duabus de causis: quod Darii insidiis appetitus sit,
& quod sua jam & à se occupata sibi offerantur. Se
ita ab armis discessurum dicit, si ille se suisque om-
nia victoris arbitrio dedat.

Nunciate Datio, gratiarum actionem apud hos
tem supervacaneam esse: & me, quæ fecerim
clementer & liberaliter, non amicitiæ ejus tribuisse,
sed naturæ meæ: nec adversus calamitates, sed ad-
versus hostium vires contendere. Bellum cum capti-
vis & fœminis gerere non soleo, armatus sit oportet,
quem oderim. Quod si saltē pacem bonâ fide pete-
ret, deliberarem forsitan an darem. Verum enim ve-
rò, cùm modo milites meos literis ad proditionem,
modo amicos ad perniciem meam pecunia sollici-
tet, ad internecionem mihi persequendus est, non
ut justus hostis, sed ut percussor & beneficior. Con-
ditiones verò pacis quas fertis, si accepero, victo-
rem eum faciunt. Quæ post Euphratem sunt, libe-
raliter donat. Ubi igitur me adsamini? nempe ultra
Euphratem sum. Summum ergo dotis, quam pro-
mittit, terminum castra mea transeunt. Hinc me de-
pellite, ut sciam vestrum esse quod ceditis. Eadem li-
beralitate dat mihi filiam suam, nempe quam scio
alicui servorum ejus nupturam. Mulum verò mihi

præstat, si me Mazæo generum præponit! Ite, nunciate regi vestro, & quæ amisit, & quæ adhuc habet, præmia esse belli. Hoc regente utriusque terminos regni, id quemque habiturum, quod proximæ lucis assignatura fortuna est; & me in Asiam non venisse, ut ab aliis acciperem, sed ut aliis darem. Si secundus & non pater mihi veller haberet faciem forsitan quæ petit. Ceterum nec mundus duobus solibus potest regi, nec duo summa regna salvo statu terratum potest habere. Proinde aut deditio nem hodie, aut in crastinum bellum paret: nec aliam sibi, quam expertus est, pollicetur fortunam.

ORATIO DARII AD MILITES.

Ex eodem Libro.

ARGUMENTUM.

Dinicaturus acie jam tertium adversus Macedonas Darrius, suos ad prælium præsenti animo capessendum portatur, propositis illis quæ in deliberando gravissima sunt, salutis conjugum, liberorum, libertatis defensione: de quibus omnibus aut amittendis aut recuperandis hoc prælio decernant. Clades acceptas commemorat; quo illis res redierit ostendit. Et ne superiorum clodium recordatio debilitet animos, extenuat ac despicit virtutem, res gestas, vires Alexandri. Denique mixtis cohortatione precibus eos animat.

Terratum, inquit, quas Oceanus hinc alluit, illinc claudit Hellespontus, paulo ante dominis, jam non de gloria, sed de salute, & quod salutem præponitis, de libertate pugnandum est. Hic dies imperium, quo nullum amplius vidit ætas, aut constituet aut finiet. Apud Granicum minimâ virium parte cum hoste certavimus. In Cilicia victos Syria poterat excipere. Magna munimenta regni Tigris atque Euphrates erant. Ventum est eo unde pulsis ne fugæ quidem locus est. Omnia tam diutino bello exhausta post tergum sunt. Non iocolas suos urbes,

non custodes habent terræ. Conjuges quoque & liberi sequuntur hanc aciem, parata hostibus præds, nisi pro carissimis pignoribus corpora opponitis. Quod orientum fuit partium, exercitum, quem penes immensa planities vix caperet, comparavi: equos, amas distribui: commeatus; ne tantæ multitudini decessent, providi: locum, in quo acies explicari posset, elegi. Cetera in vestra potestate sunt: audete modò vincere, famamque, infirmissimum adversus fortis viros telum, contemnите. Temeritas est, quam adhuc pro virtute timuistis: quæ ubi primum impetum effudit, velut quædam animalia amissio aculeo, torper. Hi vero campi deprehendere paucitatem, quam Ciliciæ montes abscondent. Videlis ordines rarus, cornua extenta, medium aciem vanam & exhaustam. Nam ultimi, quos locavit aversos, terga jam præbent. Obteri methercule equorum ungulis possunt, etiam si nil præter faictos currus emiserit: & bello vicerimus, si vincimus prælio. Nam ne illis quidem ad fugam locus est. Hinc Euphrates, illinc Tigris prohibet inclusos: & quæ anteā pro illis erant, in contrarium conversa sunt. Nostrum mobile & expeditum agmen est: illud prædâ grave. Implicatos ergo spoliis nostris trucidabimus: eademque res & causa victoria erit, & seuctus. Quod si quem è vobis nomen gentis moverit, cogitet Macedonum illic arma esse non corpora. Multum enim sanguinis invicem hausimus, & semper gravior in paucitate jaclura est. Nam Alexander quantusunque ignavis & timidis videri potest, unum animal est, &, si quid mibi creditis, temerarium & vecors; adhuc nostro pavore, quam suâ virtute felicius. Nihil autem potest esse diuturnum, cui non subest ratio. Licet felicitas aspirare videatur, tamen ad ultimum temeritati non sufficit. Præterea breves & mutabiles vices seruum sunt, & fortuna

nunquam simpliciter indulget. Forsitan ita Deorum
fata ordinaverunt, ut Persarum imperium, quod
secundo cursu per ccxxx. annos ad summum fasti-
gium evexerant, magno motu concuterent magis,
quam affligerent, admonerentque nos fragilitatis
humanæ, cuius nimia in prosperis rebus oblivio est.
Modò Græcis ultro bellum inferebamus: nunc in
sedibus nostris propulsamus illatum. Jactamur invi-
cem varietate fortunæ. Videlicet imperium, quia
mutuò affectamus, una gens non capit. Ceterum,
si spes non subesset, necessitas ramen stimulare de-
beret. Ad extrema perventum est. Matrem meam,
duas filias, Ochum in spem hujus imperii genitum,
illos principes, illam sobolem regiæ stirpis, duces
vestros, regum instar, vinctos habet: nisi, quod in
vobis est, ipse ego majore parte captivus sum. Eri-
pite viscera mea ex vinculis, restituite mihi pig-
nora, pro quibus ipse mori non recuso, parentem,
liberos (nam conjugem in illo carcere amisi.) Credi-
te nunc omnes tendere ad vos manus, implorare
patrios Deos, opem vestram, misericordiam, fi-
dem exposcere, ut servitute, ut compedibus, ut pre-
cario vita ipsos liberetis. An creditis æquo animo
iis servire, quorum reges esse fastidiunt? Video
admovevi hostium aciem: sed quo propius discri-
men accedo, hoc minus his quæ dixi, possum esse
contentus. Præcor vos per Deos patrios, æternum-
que ignem, qui præfertur altariis, fulgoremque
solis intra fines regni mei orientis, per æternam
memoriam Cyri, qui ademtum Medis Lydisque im-
perium primus in Persidem intulit, vindicare ad
ultimo dedecore nomen gentemque Persarum. Ite
alacres & spe pleni, ut quam gloriam accepistis à
majoribus vestris, posteris relinquatis. In dextris
vestris jam libertatem, opem, spem futuri tem-
poris geritis. Effugit mortem, quisquis contempserit:

et inidissimum quemque consequitur. Ipse non patiō-
more solum, sed etiam, ut conspici possim, curu-
vehor. Nec recuso, quoniamus imitemini me, si te
fortitudinis exemplum, si te ignoravæ facio.

ORATIO EUCTEMONIS CYNÆI.

Ex Libro V.

ARGUMENTUM.

*Greci captivi ad quater mille, quum crudelissime essent
à Persis accepti, & saepta corporum laceratione de-
surpati, se in Alexandri fidem, qui cum eas partes
vincendo peragrabat, contulerunt, dubius tamen quid
potissimum ab eo contenderent. Quia de re quum an-
ceps esset consilium, aut in locis confidendi, aut pa-
triæ repetenda, dictæ sunt in utramque partem sen-
tentiae. Euctemoni huic placet, in iis regionibus ha-
bitandi domicilium ab Alexandro postulare, tum quia
imbecillitas corporum iactationem viæ ferre non pos-
set, tum quia ita deformati ne honeste quidem in suorum
conspicuum prodire possent.*

Nos, qui modo ad opem petendam ex tenebris
& carcere procedere erubuimus, ut nunc est,
supplicia nostra, quorum nos pudeat magis, an
poeniteat, incertum est, ostentare Greciæ velut
lætum spectaculum cupimus. At ii optime miseras
fuerunt, qui abscondunt; nec ulla est tam familia-
ris infelibus patria, quam solitudo, & statu
prioris oblivio. Nam qui multum in suorum miseri-
cordia ponuat, ignorant quam celeriter lacrymæ
inarescant. Nemo fideliter diligit, quem fastidit;
nata & calamitas querula est, & superba felicitas.
Ita suam quisque fortunam in consilio habet, cum
de aliena liberari: &, nisi mutuò essemus miseri,
olim alius alii posuissent esse fastidio. Quid mirum
est fortunatos semper parem querere? Obscero
vos, olim vitâ defuncti, queramus locum, in quo

hæc semesa membra obruamuis , ubi horribiles cicatrices celer exilium. Ingeati prossus conjugibus , quas juvenes duximus , revertemur. Liberi in flore & ætatis & rerum , & fratres , agnoscunt ergastuli detrimenta. Et quota pars nostri tot obire terras potest ? Procul Europa in ultima Orientis relegati , senes , debiles , majore membrorum parte multati , tolerabimus scilicet quæ armatos & victores fatigaverunt ? Conjuges deinde , quas captis sors & necessitas unicum solatum applicuit , parvosque liberos , trahimus nobiscum , an relinquimus ? Cum his venientes nemo agnoscere voleret. Relinquemus ergo exemplò præsentia pignora , cum incertum sit an visuri simus ea quæ petimus ? Inter hos latendum est , qui nos miseros nosse cœperunt.

ORATIO THEATI ATHENIENSIS.

Ex eodem Libro.

ARGUMENTUM.

Ultra citroque , ut diximus , res est inter Gracos agita-
ta , manerent , an patriam reviserent. Contraria
sentientiae illi superiori autor est Theatus , Atheniensis.
Profectionem enim suadet posibilitatē deformitatis il-
lius verecundiā , itineris verò laboribus præ deside-
rio patriæ neglectis , & locorum in quibus essent ,
feritate proposita. Quanvis autem hæc oratio obli-
qua sit , quia tamen est ἀνταργυχίη respondens
videlicet superiori , non visa est prætereunda.

NEminem pium habitu corporis suos aestimatu-
rum , utique saevitiam hostis , non naturā car-
lamitosos. Dignum esse omni malo , qui erubescet
fortuita & tristem enim de mortalitate ferre sen-
tentiam , & desperare misericordiam , quam ipse
alteri denegaturus sit. Deos (quod ipsi nunquam
ausi optare forent) offerre patriam , conjuges , li-
beros , & quicquid homines vel vitā estimant .

vel morte redimunt. Quin illi ex hoc carcere erumperent. Alium domi esse cœli haustum, alium lucis aspectum: mores, sacra, linguae commercium etiam à barbaris expeti, quæ ingenita ipsi omissuri si sponte, non ob aliud tam calamitosi, quam illis carcere coacti essent. Se certè redditum ad res, & in patriam, tantoque beneficio regis sum. Si quos contubernii, liberorumque, quæ virtus coëgisset agnoscere, amor detineret, relinquunt, quibus nil patria carius est.

ORATIO DARII.

Ex eodem Libro.

ARGUMENTUM.

Darius, quum jam ter adverso Marte pugnasset, exigwas haberet tantarum cladi reliquias, sed ne satiis quidem eas exploratæ fidei, tæderetque eum diurnæ fugæ, quod in summa verum desperatione fieri assolet: statuit postremo prælio de rerum summa decernere. Verum quia id non ante poterat, quam suorum animos partim tentasset, partim confirmasset, hæc oratione est usus, quæ labantes aliorum animos detinere & conciliare, aliorum ægros consolari, omnium infirmos corroborare conatur. Suadet igitur ut tot calamitates uno vel secundo vel adverso prælio finiant. Sibi quidem certum esse ostendit, hoc uno certamine aut emori aut clades acceptas sarcire.

*S*i me cum ignavis, inquit, & pluris qualemque vitam morte honestâ æstimantibus fortuna junxisset, tacetem potius, quam frustra verba consumerem: sed majore quam vellem documento, & virtutem vestram & fidem expertus, magis etiam conniti debeo, ut dignus talibus amicis sim, quam dubitare an vestri similes adhuc sitis. Ex tot milibus, quæ sub imperio fuerunt meo, bis me victum, bis fugientem persequuti estis. Fides vestra & conf

captia,

tantia , ut regem me esse credam , facit . Proditores & transfugæ in arbibus meis regnant : non hercule qui tanto honore digni habeatur , sed ut præmis eorum vestri sollicitentur animi . Meam tamen fortunam quam victoris maluistis lequi : dignissimi quibus , si ego non possim , Dii pro me gratiam referant ; & nichercule referent . Nulla erit tam surda posteriras , nulla tam ingrata fama , quæ non in cœlum vos debitum laudibus ferat . Itaque , etiam si consilium fugæ , à qua mulum abhorret animus , agitassem ; vestrâ tamen virtute fatus , obviam issem hosti . Quousque enim in regno exulabo , & per fines imperii mei fugiam externum & advenam regem , cum liceat experto belli fortunam , aut reparare quæ amisi , aut honestâ morte defungi ? Nisi fortè satius est expectare victoris arbitrium , & Mazæi & Mithrenis exemplo , precarium accipere regnum nationis unius ; ut jam malit ille gloriæ suæ , quam iræ obsequi . Nec Dii siverint , ut hoc decus mei capit , aut demere mihi quisquam , aut condonare possit ; nec hoc imperium vivus amittam . Idemque erit regni mei , qui & spiritus , finis . Si hic animus , si hæc lex , nulli non parta libertas est : nemo è vobis fastidium Macedonum , nemo vultum superbum ferre cogetur . Sua cuique dextra , aut ultionem tot malorum pariet , aut finem . Evidem quam versabilis fortuna sit , documentum ipse sum . Nec immerito mitiores vices ejus expecto . Sed si justa ac pia bella Dii aversantur , fortibus tamen viris licebit honestè mori . Per ego vos decora majorum , qui totius Orientis regna cum memorabili laude tenuerunt ; per illos viros quibus stipendium Macedonia quondam tulit , per tot navium classes in Græciam missas , per tot trophyæ regum , oro , & obtestor , ut nobilitate vestrâ gentisque dignos spiritus capiatis ut eadem constantia animorum , quæ præ-

terita tolerastis , experiamini quidquid deinde fors
tulerit. Me certè in perpetuum , aut victoria egre-
gia nobilitabit , aut pugna.

ORATIO NABARZANIS.

Ex eodem Libro.

A R G U M E N T U M .

Darii orationi , qua se in aciem descendere velle dixit ,
ab uno Nabarzane , qui inter purpuratos erat , re-
clamatum est. Is enim , ut qui primum regem in vin-
culis habere , deinde imperii reliquias invadere cum
participe ejusdem sceleris Besso moliretur , hâc autem
dimicatione conatus suos averti videret , regem ab
eo conflictu deterrere voluit. Autòr igitur est Dario
persidiosus suasor , ut tanti per se imperio abdicet ,
dum alter suscepit gubernaculis feliciter rem gerat , &
inclinatum restituat. Ceterum ad Bessum , consciū
sceleris satrapen , sua sententia summam rerum desert.

Scio me , inquit , fententiam esse dicturum primā
specie haudquam auribus tuis gratam : sed
medici quoque graviores morbos asperis remediis
curant : & gubernator , ubi naufragium timet , jac-
turā , quidquid servari potest , redimit. Ego tamen ,
non ut damnum quidem facias , suadeo ; sed ut te ,
ac regnum tuum , salubri ratione conserves. Diis
adversis bellum inimus , & pertinax fortuna Persas
urgere non desinit. Novis initiis & ominibus opus
est. Auspiciū & imperium alii trade interim , qui
tamdiu rex appetetur , donec Asia decedat hostis.
Victor deinde regnum tibi reddat : hoc autem brevi
futurum ratio promittit. Bactra intacta sunt. Indi &
Sacæ in tua potestate : tot populi , tot exercitus ,
tot equitum peditumque millia ad renovandum bel-
lum vires paratas habent , ut major belli moles su-

pervit, quām exhausta sit. Quid ruimus belluarum ritu in perniciem non necessariam? Fortium virorum est magis mortem contemnere, quām odisse vitam. Sæpe tædio laboris ad vilitatem sui compelluntur ignavi: at virtus nihil inexpertum omittit. Itaque ultimum omnium mors est, ad quam non pigie ire satis est. Proinde si Bactra, quod tutissimum receptaculum est, petimus, præfectum regionis ejus Bessum, regem temporis gratiâ statuamus. Compositis rebus, justo regi tibi fiduciarium restituet imperium.

ORATIO ALEXANDRI.

Ex libro vi.

ARGUMENTUM.

Inclinatis jam animis multitudinis ad requietem labiosa militiæ optandam, accesserat sparsus sine auctore quidem, sed ex diuturniorum stativorum occasione excitatus missionis rumor. Qui et si temere percrebuerat, tamen tanta fuerat omnium aviditate acceptus, ut jam totis castris à gregariis militibus reditus compararetur. Quæ res non mediocriter Alexandrum vix ea ingressum quæ animo & spe præceperat, perculit. Itaque proceribus per errorem incusatiss, illis ipsis autoribus vulgus ab eo errore & cupiditate deducere hâc oratione statuit. Qua leniter objurgat milites, quod immaturum suarum villariorum fructum velint percipere. Duas exponit consilii sui causas, cur nondum inceptis desistat. Neque quæ parta sint, reinneri posse, nisi subactis hostibus qui supersint: & his domitis, multò uberiores victoriæ fructus ostendi, & sese offerre. Hæc nisi pacata tenaci posse: pacata verò secum multo his plura esse allatura. Eos præterea ad persequendas de præcursoribus Darii pœnas impellit.

M Agnitudinem rerum quas gessimus, milites, intuentibus vobis, minimè mirum est, & de-

Cij

siderium quietis , & satietatem gloriæ occurrere. Ut
omittam Illyrios , Triballos , Boeotiam , Thraciam ,
Spartam , Achæos , Pelloponnesum , quorum alia
ductu m:o , alia imperio auspicioque perdomui:
ecce orbi bellum ad Hellespontum , Ionas , Æolidem
servitio barbariæ impotentis exemimus. Cariam ,
Lydiam , Cappadociam , Phrygiam , Paphlagoniam ,
Pamphyliam , Pisidas , Ciliciam , Syriam ,
Phœnicen , Armeniam , Persidem , Medos , Par-
thienem habemus in potestate. Plures provincias
complexus sum , quām alii urbes ceperunt : & nescio
an eaumeranti mihi quasdam ipsarum rerum
multitudo subduxerit. Itaque , si crederem satis cer-
tam esse possessionem terrarum quas tantâ velocitate
domuimus , ego verò , milites , ad Penates meos ,
ad parentem fatoresque & ceteros cives , vel reni-
tentibus vobis erumperem , ut ibi potissimum partâ
vobiscum laude & gloriâ fruenter , ubi nos uberrima
victoriæ p:æmia exspectant , liberorum , conjugum ,
parentumque letitia , pax , quies , rerum per virtu-
tem partarum secura possessio. Sed in novo , & (si
verum fateri volumus) precastio imperio , adhuc ju-
gum ejus rigidâ cervice subeuntibus barbaris , tem-
pore , milites , opus est , dum mitioribus ingeniis
ambuantur , & efferatos mollior consuetudo permul-
cat. Fruges quoque maturitatem statuto tempore
exspectant: adeò etiam illa sensis omnis expectia ,
ramen suâ lege mitescant. Quid ? creditis tot gen-
tes alterius imperio ac nomine assuetas , non factis ,
non moribus , non commercio linguae nobiscum co-
harentes , eodem proelio domitas esse , quo victi
sunt ? Vestris armis contiaentur , non suis moribus :
& qui præsentes metuunt , in absentia hostes erunt.
Cum feris bestiis res est , quas captas & inclusas ,
quia ipsarum natura non potest , longior dies miti-
git. Et adhuc sic ago tanquam omnia subacta sint

temis, quæ fuerunt in ditione Darii. Hyrcaniam, Naborzanes occupavit. Bactra non possidet solum patricida Bessus, sed etiam minatur. Sogdiani, Dahæ, Massageræ, Sacæ, Indi, sui juris sunt. Omnes hi, simul si terga nostra viderint, sequentur. Illi enim ejusdem nationis sunt, nos alienigenæ & externi. Suis autem quique parent placidius, etiam cum is præest, qui magis timeri potest. Proinde aut quæ cepimus, omittenda sunt, aut quæ non habemus, occupanda. Sicut in corporibus ægris, milites, nihil quod nocitum est, medici relinquunt; sic nos, quidquid obstat imperio, recidamus. Parva sepe scintilla contempta, magnaum excitavit incendium. Nihil tutò in hoste despicitur: quem spreveris, valentiorem negligentiam facies. Ne Darius quicquam hæreditarium Persarum accepit imperium, sed in fidem Cyri, beneficio Bagoæ castrati hominis admissus: nec vos magno labore credatis Bessum vacuum regnum occupatum. Nos vero peccavimus, milites, si Darium ob hoc vicimus, ut servos ejus tradiceremus imperium: qui ultimum ausus fessus, regem suum, etiam exterræ opis egentem, certè cui non victores pepercissimus, quasi captivum in vinculis habuit: ad ultimum, ne à nobis conservari posset, occidit. Hunc vos regnare patiemini? quem equidem cruci affixum videre festino, omnibus regibus gentibusque fidei, quam violavit, meritas penas solventem. At hercule si mox eundem Græcorum urbes aut Hellespontum vastare nunciatum erit vobis, quo dolore afficiemini, Bessum præmia vestræ occupasse victoriæ? Tunc ad repetendas res festinabitis: tunc arma capietis. Quanto autem præstat territum adhuc, & vix mentis suæ compotem, opprimere? Quatridui nobis iter superest, qui tot proculcavimus nives, tot amnes superavimus, tot montium jugat transcurimus, non ma-

re illud , quod exæstuans iter fluctibus occupat , eun-
tes nos moratur , non Ciliciæ fauces , & angustiæ
includunt : plana omnia & prona sunt . In ipso limi-
ne victoriæ stamus . Pauci nobis fugitivi & domi-
ni sui interfectores superflunt . Egregium mehercule
opus , & inter præmia gloriæ veitræ numerandum ,
posteritati famæque tradetis : Darii quoque hostis ,
fato post mortem ejus odio , parricidas esse vos ul-
tos : neminem impium effugisse manus vestras . Hoc
perpetrato , quanto creditis Persas obsequentiores
fore , cum intellexerint , vos pia bella suscipere ; &
Bessi sceleri , non nomini suo , irasci ?

ORATIO CRATERI.

Ex eodem libro.

ARGUMENTUM.

*Macedones aliquot inierant regis sui de medio tollendi
consilium. Sed re per indices patefactâ , comprehensi
sunt , & oppressa conjuratio. Verum quia erant in ea
conjuratione aliquoi clari & nobiles , noluit Alexander
quidquam in eos nisi ex amicorum sententia sta-
tuere. Ad eos igitur convocatos rem detulit. Ex qui-
bus Craterus , in paucis regi carus , sententiam ro-
gatus , censuit more majorum in eos esse animadver-
tendum. Nec quia illustres essent , idcirco dignitati
potius eorum quam capiti regi esse parcendum. Magni-
tudinem periculi proponit , & audaciam parricida-
rum , que licentiæ contagione serpe longius nisi in his
cohibeatur.*

UTINAM , inquit , in principio quoque hujus rei
nobiscum deliberasses. Suassissemus , si Philox
velles ignoscere , patetere potius ignorare eum quan-
tum deberet tibi , quam usque ad mortis metum
adductum , cogeres potius de periculo suo , quam
de tuo cogitare beneficio. Ille enim semper insidiari

tibi poterit : tu non semper Philotæ poteris ignosce-re. Nec est quod existimes eum , qui tantum facinus ausus est , veniā posse mutari. Scit eos , qui miseri-cordiam consumplerunt , amplius sperare non posse. At ego , etiam si ipse , vel pœnitentiā vel beneficio tuo vixtus , quiescere volet , patrem ejus Parme-nionem , tanti ducem exercitus , & inveteratā apud milites tuos autoritate , haud multūm infra magni-tudinis tuæ fastigium positum , scio non æquo ani-mo salutem filii sui debitum tibi. Quædam benefi-cia odimus. Meruisse mortem confiteri pudet. Su-pe-rest , ut malit videri injuriam accepisse quam vitam. Proinde scio tibi cum illis de salute esse pugnandum. Satis hostium supere rest , ad quos persequendos ituri sumus. Latus à domesticis hostibus muni ; hos si submoves , nihil metuo ab externo. Hæc Craterus. Nec ceteri dubitabant , quin conjurationis indicium suppressurus non fuisset , nisi autor , aut particeps. Quem enim piūm , & bonæ mentis , non amicum modò , sed ex ultima plebe , auditis quæ ad eum delata erant , non protinus ad regem fuisse cursurum ? nec Ceballini quidem exemplo , qui ex fratre comperra ipsi nunciasset. Parmenionis filium , præfectum equi-tatūs , omnium aranorum regis arbitrum simulasse , etiam non vacasse sermoni suo regem , ne index alium internuncium quereret. Nicomachum religio-ne quoque Deum adstricatum , conscientiam suam exonerare properasse. Philotam consumpto per ludum jocumque pene toto die gravatum esse , pauca verba caput regis pertinentia , tam longo & forsitan su-pervacuo inserere sermoni. At enim non credidisse talia deferentibus partis. Cur igitur extraxisset bi-duum , tanquam indicio haberet fidem ? Dimitten-dum fuisse Ceballinum , si delationem ejus damna-bat. In suo quemque periculo magnum animum ha-bere , cum de salute regis timeretur , credulos esse

debere: vana quoque deferentis admittere. Omnes
igitur questionem de eo, ut participes sceleris indicare
cogeretur, habendam esse decernunt.

ORATIO ALEXANDRI.

Ex eodem Libro.

ARGUMENTUM.

*Alexander ex amicorum sententia compertum scelus in-
testinum quo penè oppressus fuerat, ad concionem de-
fert, tum ut secunda multitudinis voluntate quæsto-
ri in conjuratos exerceatur, tum etiam quia illustres
sunt: ut illis apud exercitum invidiam conflet, à se
verò avertat, si in eos acerbe animadverteret. Hæc igi-
tur oratio primum querelam habet indignissimi facino-
ris comparati à reis conjurationis. Post invenitur pre-
cipue in eum qui sibi patefactum scelus silentio texerat
& soverat: cumque ejusdem insimulat criminis.*

PEnè, inquit, milites, paucorum hominum sce-
lere vobis eruptus sum. Deum providentiā & mi-
sericordiā vivo: conspectusque vestri venerabilis co-
git, ut vehementius parricidis irascar: quoniam
spiritus, immo unus vitæ meæ fructus est, tot fortissi-
mis viris & de me optimè meritis referte adhuc gra-
tiam posse. Interrupit orationem militum gemitus, obor-
taque sunt omnibus lacrymæ. Tum rex, Quanto, in-
quit, majorem in animis vestris motum excitabo,
cum tanti sceleris autores ostendero! quorum men-
tionem adhuc reformido, & tanquam salvi esse
possint, nominibus abstineo. Sed vincenda est me-
moria pristinæ caritatis & conjuratio impiorum ci-
vium detegenda. Quomodo autem tantum nefas si-
leam? Parmenio illâ ætate, tot meis, tot parentis
mei meritis devinctus, omnium nobis amicorum
vetustissimus, ducem tanto sceleri se præbuit. Mi-
nister ejus Philotas, Peucolaum, & Demetrium,
& hunc Dymnum, cujus corpus aspicitis, ceteros.

que

que ejusdem amentiæ comites in caput meum subornavit. Fremitus undique indignantium querentiumque totâ concione obstrepebat, qualis solet esse multitudinis, & maximè militaris, ubi aut studio agitur, aut irâ. Nicomachus deinde, & Metron, & Ceballinus producunt, quæ quisque detulerat, exponunt: Nullius eorum indicio Philotas particeps destinabatur. Itaque, indignatione pressâ, vox indicum silentio excepta est. Tum rex, Qualis, inquit, ergo animi vobis videtur, qui hujus rei delatum indicium id ipsum suppressit? quod non fuisse vanum, Dymni exitus declarat. Incertam rem deferens, tormenta non timuit Ceballinus: Metronne momentum quidem temporis distulit exonerare se, ut cō, ubi lavabar, irrumperet. Philotas solus nihil timuit, nihil credidit. O magni animi virum! Iste, si regis periculo commoveretur, vultum non mutaret? Indicem tantæ rei solitus non audiret: Subest nimurum silentio facinus, & avida spes regni præcipitem animum ad ultimum nefas impulit. Pater Mediæ præest: ipse apud multos copiarum duces meis præpotens viribus, majora, quam capit, sperat. Orbitas quoque mea, quod sine liberis sum, sernitur. Sed errat Philotas: In vobis liberos, parentes, consanguineos habeo: vobis salvis orbus esse non possum. Epistolam deinde Parmenonis interceptam, quam ad filios Nicanorem & Philotam scripsérat, recitat, haud sane indicium gravioris consilii præferentem. Namque summa ejus hæc erat. Primum vestri curam agite, deinde vestrorum: sic enim quæ destinavimus, efficiemus. Adjecitque rex, Sic esse scriptum, ut, sive ad filios pervenisset, à consciis posset intelligi; sive intercepta esset, falleret ignaros. At enim Dymnus, cum ceteros participes sceleris indicaret, Philotam non nominavit. Hoc quidem illius non innocentia, sed potentia indicium est, quod sic ab iis timetur etiam à quibus prodi potest;

ut cùm de se fateantur, illum tamen celent. Ceterum Philotam ipsius indicat vita. Hic Amyntæ, qui mihi consobrinus fuit, & in Macedonia capiti meo impias comparavit insidias, socium se & concium adjunxit. Hic Attalo, quo graviorem inimicum non habui, sororem suam in matrimonium dedit. Hic, cùm scripsisset ei, pro jure tam familiaris usus atque amicitiae, qualis sorts edita esset Jovis-Ammonis oraculo, sustinuit rescribere mihi, se quidem gratulari, quod in numerum Deorum receptus esset: ceterum misereri eorum, quibus vivendum esset sub eo, qui modum hominis excederet. Hæc sunt etiam animi pridem alienati à me, & invidentis gloriæ meæ, indicia: quæ equidem, milites, quamdiu licuit, in animo meo pressi. Videbat enim mihi partem viscerum meorum abrumpere, si, in quos tam magna contuleram, viliores mihi facerem. Sed jam non verba punienda sunt: linguae temeritas pervenit ad gladios. Hos (si mihi creditis) Philotas in me acuit. Si ipsum dimisero, quo me conferam, milites: cui caput meum credam: Equitatui, optimæ exercitus parti, principibus nobilissimæ juvenitatis unum præfeci: salutem, spem, victoriam meam, fidei ejus tutelæque commisi, patrem in idem fastigium, in quo me ipsi posuistis, admovi. Medium, quâ nulla opulentior regio est, tot civium socrorumque millia imperio ejus ditionique subjici. Unde præsidium petieram, periculum extitit. Quâm feliciter in acie occidisse, potius hostis præda, quam civis victima! Nunc servatus ex periculis, quæ sola timui, in hæc incidi, quæ timere non debui. Solletis identidem à me, milites, petere, ut saluti meæ parcam. Ipsi mihi præstare potestis quod suadetis ut faciam. Ad vestras manus, ad vestra arma confugio: invitatis vobis salvus esse nolo; voluntarius, non possum, nisi vindicor.

ORATIO PHILOTÆ.

Ex eodem Libro.

ARGUMENTUM.

Philotas erat clarissimi Macedonis Parmenionis filius. Is non coiverat quidem cum conjuratis illis, ut vim regi omnes afferrent; sed rem ad se delatam per indicem, ut modò attigimus, silentio præteriit, pollicitus tamen se ad regem perlaturum: admonentemque illum & urgentem ut ad regem deferret, eludebat, & aliud ex alio excusabat. Admonebatur autem hic insidiarum potissimum, quod ex cohorte regia erat, & præter ceteros clarus, magnaue apud regem gratia. Re igitur per alios patefacta, primum ad causam dicendam est accessitus ad regem solutus: post consuliis à rege amicis, in vincula est conjectus & ad concionem produktus, gravius etiam quam ceteri est ab eo accusatus; & ex silentio conjurationis reus peractus. Admissus tamen est etiam ad causam pro concione dicendam: verum aberat rex cùm is pro se diceret. Hanc igitur tum pro se orationem habuit, quâ inficiatur intentum à rege crimen: suspiciones diluit: argumenta conatur refellere: multa, quæ in eum erant invidiosè conjecta, rejicit. Purgat se criminis appetiti dominatus, quo insimulatus fuerat, & cogitati parvicii in regem. Patrem, qui eadē laborabat invidiā, & criminis eodem premebatur, sed absens, etiam defendit. Vicem illius non minus ac suam deflet: quod reus sit atrocissimi criminis, & particeps acerbissimi casus filii sui.

Verba, inquis, innocentii reperire facile est; modum verborum misero tenere difficile. Itaque inter optimam conscientiam & iniquissimam fortunam destitutus, ignoro quo modo & animo meo & temporis paream. Abest quidem optimus causa meæ judex, qui cur me ipse audire noluerit.

non me hercule excogito ; cum illi utique , cognitâ causâ , tam damnare me liceat , quam absolvere ; non cognitâ verò , liberari ab absente non possum , qui à præsente damnatus sum . Sed quamquam vincit hominis non supervacua solùm , sed etiam invisa defensio est , quæ judicem non docere videtur , sed arguere : tamen , irtcumque licet dicere ; memetipse non deseram , nec committam ut damnatus etiam meâ sententiâ videar . Evidem , cujus criminis teus sim , non video . Inter conjuratos nemo me nominat . De me Nicomachus nihil dixit . Ceballinus plus quam audierat scire non potuit . Atqui conjurationis caput me fuisse credit rex . Potuit ergo Dymnus eum præterire quem sequebatur : præsertim cum quærenti socios , vel falso fuerim nominandus , quod facilius qui tentabatur posset impelli . Non enim detecto facinore nomen meum præteriit , ut posset videri socio pepercisse . Nicomachus , quem raciturum arcana de semetipso credebat , confessus , aliis nominatis , me unum subtrahebat . Quæso , commilitones , si Ceballinus me non adisset , nihil me de conjuratis scire voluisset : nam hodie dicerem causam nullo me nominante . Dymnus sanè & vivat adhuc , & velit mihi parcere : quid ceteri , qui de se confitebuntur , me videlicet subtrahent ? Maligna est calamitas , & verè noxia ; quum quis suo suppicio acquiescit pro alio cruciatus . Tot concii ne in equuleum quidem impositi verum fabebuntur : Atqui nemo parcit morituro , nec cuiquam moriturus , ut opinor . Ad verum crimen & ad unum revertendum mihi est . Cur rem delatam ad te tacuisti : cur tam securus audisti : Hoc , quæcumque est , confessio mihi , ubicumque es , Alexander , remisisti : dexteram tuam amplexus reconciliati pignus animi , convivio quoque interfui . Si credidisti mihi , absolutus sum : si pepercisti , dimissus .

missus. Vel judicium tuum serva. Quid hac proximâ nocte , quâ digressus sum à mensa tua , feci ? Quod novum facinus delatum ad te mutavit animum tuum : Gravi sopore acquiescebam , cùm me malis indormientem meis , inimici vinciendo excitarunt. Unde & particidæ & proditori tam alti quies somniis Scelerati conscientiâ obstrepente cùm dormire non possint , agitant eos furiæ , non consummato modò , sed & cogitato particidio. At mihi securitatem primum innocentia mea , deinde dextera tua obrulerant. Non timui ne plus alienæ crudelitati apud te liceret , quâm clementiæ tuæ. Sed ne te mihi credidisse peniteat , res ad me deferebatur à puerô , qui non testem , non pignus indicii exhibere poterat , impleturus omnes metu , si cœpisset audiri. Amatoris & scotti jurgio interponi aures meas credidi infelix , & fidem ejus suspectam habui , quod non ipse deferret , sed fratrem potius subornater. Timui ne negaret mandasse se Ceballino , & ego viderer multis amicorum regis suisse periculi causa. Sic quoque cùm læserim neminem , inveni qui mallet perfire me , quâm incolumem esse. Quid inimicitiarum creditis excepturum suisse , si insolentes lacessissim : At enim Dymnus se occidit. Num igitur factum eum divinare potui : Minime. Ita quod solum indicio fidem fecit , id me , quum à Ceballino interpellatus sum , movere non potuit. At hercule si conscius Dymno tanti sceleris suissem , biduò illo proditos esse nos dissimulare non debui. Ceballinus ipse tolli de medio nullo negotio potuit. Denique post delatum indicium , quo periturus eram , cubulum regis solus intravi , ferro quidem cinctus. Cur distuli facinus : An sine Dymno non sum ausus : Ille igitur princeps conjurationis fuit : sub illius umbra Philotas latebam , qui regnum Macedonum affecto. Ecquis è vobis corruptus est donis : quem

ducem, quem præfectum impensis colui : Mihi quidem objicitur, quod societatem patrii sermonis asperner, quod Macedonum mores fastidiam. Sic ego imperior, quod dedignor, immineo : Jam pri-dem nativus ille sermo commercio aliarum gentium exolevit : tam victoribus quam victis peregrina lingua discenda est. Non mehercule ista me magis laedunt, quam quod Amyntas, Perdicce filius, insidiatus est regi : cum quo quod amicitia fuerit mihi, non recuso defendere, si fratrem regis non oportuit diligere nobis. Sin autem in illo fortunæ gradu positum etiam venerati necesse erat, utrum, quælo, quod non divinavi, reus sum : An impiorum amicis insolentibus quoque moriendum est? Quod si æquum est, cur tamdiu vivo : si injustum, cur nunc demum occidor : At enim scripsi, misericordie eorum, quibus vivendum esset sub eo, qui se Jovis filium crederet. Fides amicitiae, veri consilii periculosa libertas, vos me deceperitis, vos quæ sentiebam, ne reticerem, impulisti ! Scripsisse me hoc fateor regi, non de rege, non enim faciebam invidiam, sed pro eo timebam. Dignior mihi Alexander videbatur, qui Jovis stirpem tacitus agnoscet, quam qui prædicatione jactaret. Sed quoniam oraculi fides certa est, sit Deus causa meæ testis. Retinet me in vinculis, dum consulitur Hammon in arcanum & occultum seclus. Interim qui regem nostrum dignatus est filium, neminem eorum, qui stirpi suæ insidiati sunt, latere patientur. Si certiora oraculis creditis esse tormenta, ne hanc quidem exhibendæ veritatis fidem deprecor. Solent rei capitibus adhibere vobis parentes. Duos fratres ego nuper amisi: patrem nec ostendere possum, nec invocare audeo, cum & ipse tanti criminis reus sit. Parum est enim tot modè liberorum parentem, in unico filio acquiescentem, eo quo;

que orbari , ni ipie in togum meum imponitur . Ergo carissime pater , & proptet me morieris , & mecum . Ego tibi vitam adimo , ego senectutem tuam extinguo . Quid enim me procreabas infelicem , adversantibus Diis ? An ut hos ex me fructus perciperes , qui te manent ? Nescio , adolescentia mea miserior sit , an senectus tua . Ego in ipso robore ætatis eripior : tibi carnifex spiritum adimet , quem , si fortuna expectare voluisset , natura reposcebat . Admonuit me patris mei mentio , quām timidè & cunctanter , quæ Ceballinus detulerat ad me , indicare debuerim . Parmenio enim cum audisset venenum à Philippo medico regi parari , deterrete cum voluit epistolâ scriptâ , quod minus medicamentum biberet , quod medicus dare constituebat . Num creditum est patri meo ? num ullam autoritatem ejus literæ habuerunt ? Ego ipse , quoties quæ audieram detuli , cum ludibrio credulitatis repulsus sum . Si , & cum indicamus , invisi , & cum tacemus suspecti sumus : quid facere nos oportet ? Cumque unus ē circumstantium turba exclamasset , Bene meritis non insidiari : Philotas , Recte , inquit , quisquis es , dicis . Itaque si insidiatus sum , pœnam non deprecor : & finem facio dicens , quoniam ultima verba gravia sunt a vobis vestris .

ORATIO AMYNTÆ.

Ex Libro VII.

ARGUMENTUM.

Amyntas, Macedo, non fuerat quidem nominatus inter conjuratos, neque ab indice, neque à reis, quum in tormentis essent, sed suspicione urgebatur ob minimam cum Philota conjunctionem, & quod frater ejus prosfugerat. Itaque ab rege vinciri jussus, necato Philotā, productus statim in concionem fuit. Criminis data est cum Philota arcta necessitudo & recens cum eo congressus, aliquot dierum procacitas, equi scribae imperanti ferocius denegati, matris Alexandri ipsius literæ, quibus ut sibi ab hoc caveret, filium monebat. Admissus ad causam dicendam Amyntas, diluit ea crima omnia, sed præpostere, orsus à gravissimo, de iis quæ in regem intemperanter esset debacchatus. Defensionis hæc est summa: Procacitatem purgat, excusata impotentia animi & linguae, quam durissimi labores militibus crebris afferant: conjunctionem cum Philota non excusat, sed si quid est culpe, eam omnem ab rege dicit sustineri, qui hunc ornando, fecisset ut ejus amicitiam omnes appeterent. Recusationem equorum confert in penariam. Suspiciones matris derivat in illius similitudinem, quam ipse officiosè in regem faciendo in se concitasset. Ego in fratris purgai illius ipsius interventu.

Qualiscumque, inquit, exitus nos manet, rex, confitemur prosperum tibi debituros, tristiorum fortunæ imputaturos. Sine præjudicio dicimus causam, liberis corporibus animisque: habitum etiam, in quo te comitari salemus, reddidisti. Causam non possumus, fortunam time e definiens. Te quæso, permittas mihi id priuatu defen-

dere, quod à te ultimum objectum est. Nos, rex, sermonis adversus majestatem tuam habitu nullius consciū sumus nobis. Dicerem jampridem viciisse te invidiam, nisi periculum esset, ne alia malignè dicta crederes blanda oratione purgari. Cæterū etiamsi militis tui vel in agmine deficientis & fatigati, vel in acie periclitantis, vel in tabernaculo ægi & vulnera curantis, aliqua vox asperior esset accepta, me ueramus fortibus factis, ut malles ea tempore nostro imputare quam animo. Cum quid accidit tristius, omnes rei sunt: corporibus nostris, quæ utique non odiimus, infestas admoveamus manus, parentes liberis si occurrant, & ingrati & invisi sunt. Contra, cum donis honoramur, cum præmiis onusti revertimur, quis ferre nos potest? Quis illam animorum alacritatem continet? Militantium nec indignatio, nec lætitia, moderata est. Ad omnes affectus impetu rapimur; Vituperamus, laudamus, miseremur, irascimur. Urcumque præsens movit affectio. Modò Indiam adire & Oceanum libet, modò conjugum & liberorum patriæque memoria occurrit. Sed has cogitationes, has inter se colloquentium voces, signum tubâ datum finit. In suos ordines quisque currimus, & quidquid iratum in tabernaculo conceptum est, in hostium effunditur capita. Utinam Philotas quoque intra verba peccasset! Proinde ad id revertar, propter quod rei sumus. Amicitiam, quæ nobis cum Philota fuit, adeò non inficior, ut expertisse quoque nos, magnosque ex ea fructus percepisse, confitear. An verò Parmenionis, quem tibi proximum esse voluisti, filium omnes pene amicos tuos dignatione vincentem, cultum à nobis esse miraris? Tu hercule (si verum audire vis), rex, hujus nobis periculi causa es. Quis enim aliis effecit, ut ad Philotam decurrent qui placere vellent tibi: ab illo

traditi, ad hunc gradum amicitiae tux ascendimus. Is apud te fuit, cuius gratiam expertere, & iram timere possemus. Annon prope modum in tua verba tui omnes, te praecunte, juravimus, eisdem nos inimicos amicosque habituros esse, quos tu haberess. Hoc sacramento pietatis obstricti adversamur scilicet, quem tu omnibus preferebas? Igitur si hoc crimen est, tu paucos innocentes habes, imo hercule neminem. Omnes enim Philotæ amici esset voluerunt; totidem, quod volebant, esse non poterant. Ita si à consciis amicos non dividis, nec ab amicis quidem separabis illos qui idem esse voluerunt. Quod igitur conscientiae affertur indicium; ut opinor, quia pridie familiariter & sine arbitris loquutus est nobiscum. At ego purgare non possem, si pridie quidquam ex vetere vita ac more mutasse. Nunc vero, si, ut omnibus diebus, illo quoque qui suspectus est, fecimus; consuetudo diluet crimen. Sed equos Antiphani non dedimus, & pridie quam Philotas detectus est, haec mihi cum Antiphane res erat. Qui si nos suspectos facere vult, quod illo die equos non dederim, semetipsum, quod eos desideraverat, purgare non poterit. Anceps enim crimen est inter retinentem & exigentem, nisi quod melior est causa suum non tradenter, quam poscentis alienum. Ceterum, rex, equos decem habui, è queis Antiphanes octo jam distribueratis qui amiserant suos. Omnidò duos ipse habebam: quos cùm vellet abducere homo superbissimus, certè iniquissimus, nisi pedes militare vellem, retinere cegebar. Nec inficias eo, liberi hominis animo loquutum esse me cum ignavissimo, & hoc unum militiae suæ usurparte, ut alienos equos pugnatoris distribuat: Huc enim malorum ventum est, ut verba mea eodem tempore & Alexandro excusem, & Antiphani. At hercule mater de nobis

inimicis tibi scripsit. Utinam prudentius esset sollicita pro filio, & non inanes quoque species anxiō animo figuraret! Quare enim non adscribit metūs sui causam? denique non ostendit auctorem, quo factō dictōe nostre mota tam trēpidas tibi literas scripsit. O miseram conditionem meam, cui forsitan non periculosis est tacere quam dicere! Sed, utcumque cessura res, est, malo tibi defensionem meam displicere, quam causam. Agnosces autem quae dicturus sum: quippe meministi, cum me ad perducendos ex Macedonia milites mitteres, dixisse te: multos integros juvenes in domo tuæ matri abscondi. Præcepisti igitur mihi, ne quem præter te intuerer, sed detrectantes militiam perducerem ad te. Quod equidem feci, & liberius, quam expeditebat mihi, exsequutus sum imperium tuum. Gorgiam, Hecatæum, & Gorgatam, quorum bona operâ uteris, inde perduxī. Quid igitur ini quis est, quam me, qui si tibi non patuisssem, jure datus fui pœnas, nunc perire quia patui? Neque enim ulla alia matri tuæ perseverandi nos causa est, quam quodd utilitatem tuam muliebri præposuimus gratiæ. Sex millia Macedonum peditum, & dc. equites adduxi: quorum pars sequutura me non erat, si militiam detrectantibus indulgere voluissim. Sequitur ergo, ut, quia illa propter hanc causam irascitur nobis, tu mitiges matrem, qui ira ejus nos obtulisti.

ORATIO COBARIS.

Ex eodem Libro.

ARGUMENTUM.

Bessus, Darii percussor, deliberat inter scyphos cum familiaribus, quemadmodum Alexandro persequenti resistant. Ipse sententiam suam aperit, ut fugā alium quarant, seque in remotas Asiae partes & profundo- rum fluminum divortiis divisas abdant, ubi se illis naturae munimentis tueantur. Eunt in hanc senten- tiā alii: unus cobares, saniore mente hoc consilium improbat, & Besso autor est, ut se Alexandro dedat, & ejus arbitrio permittat. Hoc paēto spem affulgere aliquam incolumentatis, quæ in sua nulla relicta sit.

Natura, inquit, mortalium, hoc quoque no- mine prava & sinistra duci potest, quod in suo quisque negotio hebetior est quam in alieno. Tur- bida sunt consilia eorum, qui sibi suadent. Obstat aliis metus, aliis cupiditas, nonnunquam naturalis eorum, quæ cogitaveris, amor. Nam in te superbia non cadit. Expertus es unumquemque quod ipse repererit, aut solum, aut optimum du- cere. Magnum onus sustines capite, tegum in- signe. Hoc aut moderatè preferendum est, aut (quod abomisor) in te ruet. Consilio, non impetu opus est. Adjicit deinde, quod apud Bactrianos vulgo usurpabant: canem timidum vehementius latrare quam mordere. Altissima quæque flumina minimo sono labi. Quæ inseruit, ut qualiscunque inter barbaros potuit esse prudentia, traderetur. In his audientium suspenderat expectationem sui. Tum consilium aperit, utilius Besso, quam gratius. In vestibulo, inquit, regiae tuæ ve- locissimus consistit rex. Ante ille agmen, quam tu mensam istam, movebit. Nunc à Tanai exercitum accesses

accerces & armis flumina oppones. Scilicet qua tu fugiturus es, hostis sequi non potest : Iter utriusque commune est, victori tutius. Licet strenuum metum putes esse, velocior tamen spes est. Quin validioris occupas gratiam, dedisque te? Utcumque cesset, meliorem fortunam deditus, quam hostis, habitatus. Alienum habes regnum quod facilius eo caeas. Incipies forsitan justus esse rex, cum ipse fecerit, qui tibi & dare potest regnum, & eripere. Consilium habes fidele, quod diutius exequi supervacaneum est. Nobilis equus umbrâ quoque virgæ regitur; ignavus ne calcari quidem concitari potest.

ORATIO ALEXANDRI.

Ex eodem libro.

ARGUMENTUM.

Alexander parabat expeditionem in Scythes, & Tanaïm trahicere cogitabat: sed verebatur ut hoc consilium satis in vulgus militum probaretur. Invitis autem militibus id tentare ne expedire quidem putabat. Causa cur illi renuerent, erant haec: quod magna sane moles negotii susciperetur in Scytharum oppugnatione, & quod verebantur ut ne rex satis illam expeditionem obire ipse per infirmam valetudinem posset: quippe vixdum emerserat ex gravissimâ vulneris periculo. Agit igitur ipse cum ducibus: quibus in suam sententiam pertinacis, non dubitat quin consilium suum militibus quoque proberet. Rationem consilii sui exponit, non ad imperii tantum amplificationem, sed etiam ad eorum quae subegerit, defensionem, sibi esse Scythes tentandos.

Discrimen, inquit, me occupavit meliore hostium, quam meo tempore. Sed necessitas anticationem est, maximè in bello, quo raro pess

mūtitur tempora eligere. Defecere Bactriani , in quorum cervicibus stamus , & , quantum in nobis animi sit , alieno Marte experiuntur. Haud dubiè si omiserimus Scythes ultrò arma inferentes , contempti ad illos qui defecerunt , revertemur. Si verò Tanaim transierimus , & ubique invictos esse nos Scytharum pernicie ac sanguine ostenderimus , quis dubitabit patere etiam Europam victoribus ? Fallitur , qui terminos gloriæ nostræ metit ut spatio quod transituri sumus. Unus annis interfluit : quem si trajicimus , in Europam armæ proferimus. Et quanti æstimandum est , dum Asiam subigimus , in alio quodammodo orbe trophæa statuere ; & quem tam longo intervallo natura videtur diremisse , unâ victoriâ subito committere ? At hercule si paululum cessaverimus , in tergis nostris Scythæ hærebunt. An soli sumus qui flumina transire possumus ? Multa in nosmetipso recident , quibus adhuc vicimus. Fortuna belli artem vicos quoque docet. Utribus annem trajiciendi exemplum fecimus nuper. Hoc ut Scythæ imitari nesciant , Bactriani decebunt. Præterea unus gentis hujus adhuc exercitus venit , ceteri expectantur. Ita bellum vitando alemus , & quod inferre possumus , accipere cogemur. Manifesta est consilii mei ratio. Sed an permissuri sint Macedones animo uti meo , dubito : quia ex quo hoc vulnus accepi , non equo vectus sum , non pedibus ingressas. Sed si me sequi vultis , valeo , amici. Satis vitium est ad toleranda ista. Aut si jam adest viæ meæ finis , in quo tandem opere melius extinguar ?

ORATIO SCYTHÆ LEGATI.

Ex eodem Libro.

ARGUMENTUM.

Alexander habebat in animo, uti diximus, Scythis bellum inferre. Illi non erant nescii : sed colloquio & compositione prius quam armis bellum propulsare voluerant. Itaque legationem ad Macedonem misserunt, quæ belli illati causas quereret : Cujus haec fuit oratio, tota collata ad Alexandrum commonendum, & à temeritate ad moderationem & prudenciam revocandum. Doteni igitur legati, Scythas & pacis & belli artes optimè callere. Itaque hos ut sibi benevolentia adjungat potius quam ad utm & ad arma vocet, admonet. Imbecillam felicitatem & casus ancipites inculcant, multaque in hanc scimentiam dicunt. Si debellentur, suam cladem sine ullo regis commodo esse posse, victoriam non sine maximo ejus detrimento.

S I Dii habitum corporis tui aviditati animi pa-
rem esse voluiscent, orbis te non caperet. Altera manu Orientem, altera Occidentem contin-
geres. Et hoc assequutus, scire velles ubi tanti nu-
minis fulgor conderetur. Sic quoque concupisces,
quæ non copis. Ab Europa petis Asiam ; ex Asia
transis in Europam. Deinde, si humanum genus,
omnes superaveris, cum silvis, & nivibus, & flu-
minibus, ferisque bestiis gesturus es bellum. Quid ?
tu ignoras arbores magnas diu crescere, una horâ
extirpari ? Stultus est qui fructus eorum spectat, al-
titudinem non metitur. Vide, ne, dum ad ea-
cum peruenire contendis, cum ipsis ramis, quos
comprehenderis, decidas. Leo quoque aliquando
minimarum avium pabulum fuit : & ferrum rubigo
consumit. Nihil tam firmum est, cui periculum

non sit, etiam ab invalido. Quid nobis tecum est : nunquam terram tuam attigimus. Qui sis , unde venias , licetne ignorare in vastis silvis viventibus : Nec servire ulli possumus , nec imperare desideramus. Dona nobis data sunt , ne Scytharum gentem ignores , jugum boum , aratrum , & sagitta , & patera. His utimur & cum amicis , & adversus inimicos. Fruges amicis damus , boum labore quaestas ; paterâ cum iisdem vinum Diis libamus : inimicos sagittâ eminus , hasta cominus petimus. Sic Syriæ regem , & postea Persarum Medorumque superavimus , patuitque nobis iter usque in Ægyptum. At tu , qui te gloriaris ad latrones persequendos venire , omnium gentium quas adisti , latro es. Lydiam cepisti , Syriam occupasti , Persidem tenes , Bactrianos habes in potestate , Indos petisti. Jam etiam ad pecora nostra avaras & insatiabiles manus porrigitis. Quid tibi divitiis opus est , quæ te esurire cogunt : Primus omnium satietate parasti famem , ut , quo plura haberetis , acrius , quæ non habes , cuperes. Non succurrit tibi , quamdiu circum Bactra hæreas : Dum illos subigis , Sogdiani bellare coepiunt : Bellum tibi ex victoria nascitur. Nam ut major fortiorque sis quam quicquam : tamen alienigenam dominum pati nemo vult. Tcāsi modo Tanaïm , scies quam late pateant , nunquam tamen consequeris Scythes. Paupertas nostra velocior erit quam exercitus tuus , qui prædam tot nationum vehit. Ruscus , cum procul abesse nos cedes , videbis in euis castris. Eadem enim velocitate & sequimur , & fugimus. Scytharum solitudines , Græcis etiam proverbialis audio eludi. Nos de terra & humano cultu vacua , magis quam urbes & opulentos agros sequimur. Proinde fortunam tuam pressi manus tene. Lubrica est , nec invita teneri potest : impone felicitati tuæ fænos : facilius illam reges.

Nostris

Nostri sine pedibus dicunt esse fortunam, quæ manus & pennas tantum habet. Cum manus portigit pennas quoque comprehendere non sinit. Denique si deus es, tribuere mortalibus beneficia debes, non sua eripere: si autem homo es, id quod es, semper esse te cogita. Stultum est eorum meminisse, propter quæ tui oblivisceris. Quibus bellum non intuleris, bonis amicis poteris uti. Nam & firmissima est inter pares amicitia: & videntur pares, qui non fecerunt inter se periculum vitium. Quos viceris, amicos tibi esse cave credas. Inter dominum & servum nulla amicitia est: etiam in pace, belli tamen iura servantur. Jurando gratiam Seythas sancire ne credideris: Colendo fidem jurant. Graecorum ista cautio est, qui acta consignant, & Deos invocant: nos religionem in ipsa fide novimus. Qui non reverentur homines, fallunt Deos. Nec tibi amico opus est, de cuius benevolentia dubites. Ceterum nos & Asiae & Europæ custodes habebis. Bætra, nisi dividat Tanaïs, contingimus, Ultra Tanaïm, usque ad Thraciam colimus. Thraciæ Macedoniæ conjunctam esse fama est. Utique imperio tuo finitimos, hostes & amicos velis esse, considera.

ORATIO ALEXANDRI.

Ad trecentos milites.

Ex eodem libro.

ARGUMENTUM.

In Sogdianis Petra erat expugnatio difficultissima. Patebat enim in altitudinem stadia 30. in orbem vero 150. undequaque ardua & prærupta, ne callibus quidem ullis pervia. Unus qui ad cacumen ducebat aditus & angustus limes, ab hostibus tenebatur. Insede-

rant enim Petram triginta hominum millia. Alexander aduersus impedimenta omnia & naturæ & artificii eniens, ne huic quidem difficultati cedere voluit, & quoniam vis non valueret, dolo statuit aggredi. Hoc igitur commentus est ad eludendos hostes stratagema. Negotium dat ducibus ut trecentos expeditos juvenes conquerant exercitatae pernicitatis, qui rem pecuariam in montibus exercuerint, ac proinde assueverint in præcipitiis & locis deviis infistere. His, terrorem incutere hostibus parabat. Qui ut convenerunt, hâc oratione quid fieri velit, exponit. Rationem illis ad cacumen perveniendi aperit. Hortatur ut strenue rem aggrediantur, & aduersus omnes difficultates luctentur. Denique addit animos propositis præmiis amplissimis: itaque eos dimittit.

Vobiscum, inquit, ô juvenes & mei æquales, urbium invictarum ante munitamenta superavi: montium juga perenni nive obrutâ emensus sum: angustias Ciliciæ intravi: Indiæ sine lassitudine vim frigoris sum perpessus. Et mei documenta vobis dedi, & vestra habeo. Petra, quam videtis, unum aditum habet, quem barbari obsident, cetera negligunt. Nullæ vigilæ sunt, nisi qua castra nostra spectat. Invenietis viam, si solerter rimati fueritis aditus ferentes ad cacumen. Nihil tam alce natura constituit, quo vi tus non possit eniti. Experiendo, quæ ceteri desperaverunt, Asiam habemus in potestate. Evadite in cacumen: quod cum ceperitis, candidis velis signum mihi dabitis: ego, copiis admotis, hostem in nos à vobis convertam. Præmium erit ei, qui primus occupaverit verticem, talenta x. uno minus accipiet, qui proximus ei venerit eademque ad x. homines servabitur portio. Ceatum habeo, vos non tam liberalitatem intueri ~~meam~~, quam voluntatem.

ORATIO CALLISTHENIS.

Ex libro VIII.

ARGUMENTUM.

cleo, assessor Alexandri, in convivio sermonem captata opportuno tempore intulit, non eum quidem praesente rege, sed cupiente & omnia exaudiente e loco abdito. Ibi ex composito ut a rege majorem iniit gratiam eum laudibus in cœlum caput tollere, & divinos honores meritis ejus inter cœnam decernere, obscureque libertatis defensores, & nimio regis fastu infensos, perstringere. Eorum facile erat princeps Olynthius Callisthenes, nobilis, & idem Philosophus, qui tum assessoris levitatem & procaciatem dissimulare non potuit. Itaque hanc habuit in procerum convivio orationem, qua adulatoris illam cupiditatem notat. Regem nullo modo carpit, sed tantæ ambitionis suspicione prudenter liberat, quam illi sua oratione Cleo affingebat.

Si rex, inquit, sermoni tuo affueret, nullius profectio vox responsuri tibi desideraretur: Ipse enim peteret, ne in peregrinos ritus degenerare se cogeres, neu rebus felicissime gestis invidiam tali adulatione contraheres. Sed quoniam ahest, ego tibi pro illo respondeo, nullum esse eundem & diuturnum, & præcocem fructum: cœlestesque honores non dare te regi, sed auferre. Intervallo enim opus est, ut credatur Deus, semperque haec gratiam magnis virtutis posteri reddunt. Ego autem seram immortalitatem precor regi, ut vita diuina sit, & æterna maiestas. Hominem consequitur aliquando, nunquam comitatur divinitas. Herculem modò, & patrem Liberum, consecratæ immortalitatis exempla referebas. Credisne illos unius convivii decreto Deos factos? Prius ab oculis mortalium

amolita natura est, quām in cōclūm fama pervehet. Scilicet ego & tu, Cleo, Deos facimus? An nobis divinitatis suæ autoritatem accepturus est rex? Potentiam tuam experiri liber. Fac aliquem regem, si Deum potes facere. Facilius est imperium dare, quam cōclūm. Dii propitiū sine invidia, quæ Cleo dixit, audierint, eodemque cursu, quo fluxere res, ire patiantur. Nostris moribus velint nos esse contentos. Non pudet patriæ, nec desidero, ad quem modum rex mihi colendus sit, disceere. Quos equidem victores esse confiteor, si ab illis leges, queis vivamus, accipimus.

ORATIO HERMOLAI.

Ex eodem Libro.

ARGUMENTUM.

Hermolaus, nobilis adolescens, ex cohorte regia, acerbiore regis animadversione irritatus, impulsore Sofrato consilium regis per insidias opprimendi cum aliquot consiliis iniit. Statuit dolorem ulcisci suum. Res ab indice prolatā est. Conscii sceleris capti, verberibus torti & necati sunt, præter eum qui indicium fecerat. Solus Hermolaus causam dixit audiente militum corona. Eius est hæc oratio, quā non inficiatur factum, sed factū æquitatem defendit. Sibi enim constitutum fuisse de medio tollere non regem, sed crudelē & mulitorum jam cēde contaminatum tyrannum, fastidiosum superbū, suorum sanguine & vulneribus gloriam sibi querentem, denique indignum, qui ingenuis imperet, & liberorum hominum utatur opera.

NOs vero, inquit, quoniam, quasi nescias, quæris, occidendi te consilium inivimus, quia non ut ingenuis imperare cœpisti, sed quasi in mancipia dominaris. Primus ex omnibus pater ipsius,

Sopolis , parricidam etiam parentis sui clamitans esse ,
consurgit , & ad os manu objectâ , scelere & malis in-
fiantem , ultra negat audiendum. Rex , inhibito pa-
tre : dicere Hermolaum jubet , quæ ex magistro didi-
cisset Callisthene. Et Hermolaus , Utor , inquit , bene-
ficio tuo , & dico quæ nostris malis didici. Quota
pars Macedonum sævitiae tuæ superest : quotus quis-
que non è vilissimo sanguine ? Attalus , & Philotas ,
& Parmenio , & Lyncestes Alexander , & Clytus ,
quantum ad hostes pertinet , vivunt , stant in acie ,
te clypeis suis protegunt , & pro gloria tua , pro
victoria , vulnera accipiunt ; quibus tu egregiam
gratiam retrulisti. Alius mensam tuam sanguine suo
aspersit : alius ne simplici quidem morte defunctus
est. Duces exercituum tuorum in equuleum impo-
siti , Persis , quos vicerant , fuere spectaculo. Par-
menio , indictâ causâ , trucidatus est , per quam
Attalum occideras. Invicem enim miserorum uteris
manibus ad expetenda suppicia. Et quos paulò autè
ministros cædis habuisti , subitò ab aliis jubes tru-
cidari. *Obstrepunt subinde cuneti Hermolao.* Pater su-
premium strinxerat ferrum , percussurus haud dubiè , nî
inhibitus esset à rege ; quippe Hermolaum dicere jussit ;
petiitque ut causas supplicii augentem , patienter audi-
rent. *Egrè ergo coercitis , rursus Hermolaus.* Quàm
liberaliter , inquit , pueris rudibus ad dicendum
agere permittis ! at Callisthenis vox carcere inclusa
est , quia solus potest dicere. Cur enim non produ-
citur , cùm etiam confessi audiuntur ? nempe quia
liberam vocem innocentis audire metuis , ac ne
vultum quidem pateris. Atqui nihil cum fecisse con-
tendo. Sunt hic qui mecum rem pulcherrimam
cogitaverunt. Nemo est qui conscient fuisse nobis
Callisthenem dicat , cùm morti olim destinatus sit
à justissimo & patientissimo rege. Hæc ergo sunt
Macedonum præmia , quorum ut supervacuo &

sordido abuteris sanguine. At tibi xxx. millia mulorum captivum aurum vehunt, quum milites nihil domum præter gratuitas cicatrices relaturi sint. Quæ tamen omnia tolerare potuimus, antequam nos barbaris dederes, & novo more victores sub jugum mitteres. Persarum te vestis & disciplina delectat, patrios mores exosus es. Persarum ergo, non Macedonum regem occidere voluimus: & te transfugam, belli jure, persequimur. Tu Macedonas voluisti genua tibi ponere, venerarique te ut Deum. Tu Philippum patrem aversaris, & si quis Deorum ante Jovem habetur, fastidites etiam Jovem. Miraris si liberi homines superbiam tuam ferre non possumus? Quid speramus ex te, quibus aut insolentibus moriendum est; aut, quod tristius morte est, in servitute vivendum? Tu quidem, si emendari potes, multum mihi debes: ex me enim scire cœpisti, quid ingenui homines ferre non possunt. De cetero parce his quorum orbam senectutem suppliciis ne oneraveris. Nos jube duci, ut quod ex tua morte petieramus, conse quamur ex nostra.

ORATIO ALEXANDRI.

Ex eodem Libro.

ARGUMENTUM.

Patefacta Hermolai conjuratione in Alexandrum, sequebatur ut is perduellionis pœnam subiret & plecteretur. Sed ne indictâ causâ periret, produci eum ad concionem Alexander voluit. Productus causas suscepit facinoris protulit has: saevitiam regis & supplicia illustrium virorum, sordes atque avaritiam in militibus remunerandis, fastidium ejus & despiciatum suorum ad alios ornando. Objecta hæc partim vilia, partim crimina diluit hæc oratione Ale-

xander & ad singula sigillatim respondet. Ad pri-
mum, exempla suppliciorum in factinorosos, & eos
convictos rerum capitalium, fuisse edita, ad se-
cundum, se suæ liberalitatis locupletes habere testes
omnes Macedones, quorum tenuitas in summam opu-
lentiam munificenitatem suam sit mutata: in tertium, se
divinos honores esse aucupatum, ut majorem metum
inferret gentibus suo nomine. Quod vero exteris na-
tiones amplexetur, pertinere id ad imperii stabilita-
tem. Esse enim stabiliora quæ benevolentia continen-
tur, quam quæ metu.

QUAM falsa sint, inquit, quæ iste tradita à
magistro suo dixit, patientia mea ostendit.
Confessum enim ultimum facinus, tamen ut vos
quoque, non solum ipse, audiretis, expressi; non
imprudens, cum permissem huic latroni dicere,
usurum eum rabie, quam compulsus est, ut me,
quem parentis loco colere debet, vellet occidere.
Nuper cum procaciùs se in venatione gessisset, more
patrio, & ab antiquissimis Macedoniarum regum usur-
pato, castigari eum jussi. Hoc & oportet fieri, &
ferunt à tutoribus pupilli, à maritis uxores; servis
quoque pueros hujus ætatis verberare concedimus.
Hæc est saevitia in ipsum mea, quam impiam cæde
voluit ulcisci. Nam in ceteros qui mihi permitiunt
uti ingenio meo, quam mitis sim, non ignoratis,
& commemorare supervacuum est. Hermolao par-
ticidarum supplicia non probari, cum eadem ipse
meruerit, minimè hercule admiror. Nam cum Par-
menionem & Philotam laudat, suæ servit causæ.
Lyncestem vero Alexandrum bis insidiatum capiti
meo, à duobus judiciis liberavi. Rurum convic-
tum, per biennium tamen distuli, donec vos pos-
tularetis, ut tandem debito suppicio scelus lueret.
Attalum, antequam rex essem, hostem meo ca-

piti fuisse meministis: Clytus utinam non coegisset
me sibi irasci; cuius temerarizm linguam, probra
dicentem mihi, & vobis, diutius tuli, quam ille
eadem me dicentem talifset. Regum ducumque cle-
mentia non in ipsorum modò, sed etiam in illorum,
qui parent, ingenii sita est. Obsequio mitigantur
imperia: ubi vero reverentia excessit animis, &
summa imis confundimus, vi opus est ut vim repel-
lamus. Sed quid ego mirer, istum crudelitatem
mihi objecisse, qui avaritiam exprobrate aulus sit?
Nolo singulo vestrum excitare, ne invisam libera-
litatem meam faciam, si pudori vestro gravem fe-
cero. Totum exercitum aspicite: qui paulò ante
nihil praeter arma habebat, nunc argenteis cubat
lectis; mensas auto onerant; greges servorum du-
cunt; spolia de hostibus sustinere non possunt. At
enim Persæ, quos vicimus, in magno honore
sunt apud me. Evidem moderationis meæ certissi-
mum indicium est, quod ne victis quidem superbè
impero. Veni enim in Asiam, non ut funditus evec-
terem gentes, nec ut dimidiari partem terrarum so-
litudinem facerem: sed ut illos quoque quos bello
subegisset, victoriaræ meæ non pœniteret. Itaque
militant vobiscum, pro imperio vestro sanguinem
fundunt, qui superbè habiti, rebellassent. Non est
diurna possessio, in quam gladio inducimur. Be-
neficiorum gratia sempiterna est. Si habere Asiam,
non transire volumus, cum his communicanda est
nostra clementia. Horum fides stabile & æternum
faciet imperium: Et sanè plus habemus quam cupi-
mus. Insatiabilis autem avaritiae est, adhuc implere
velle, quod jam circumfluit. Verunqamen eorum
mores in Macedonas transundo. In multis enim
gentibus esse video quæ non erubescamus imitari.
Nec aliter tantum imperium aptè regi potest,
quam ut quædam & tradamus illis, & ab iisdem
discamus.

discamus. Illud penè dignum risu fuit, quod Hermolaus postulabat à me, ut aversarer Jovem, cuius oraculo agnoscor. An etiam quid Dii respondeant in mea potestate est? Obtulit nomen filii mihi: recipere, ipsis rebus, quas agimus, haud alienum fuit. Utinam Indi quoque Deum esse me credant! Famâ enim bella constant, & saepè etiam quod falso creditum est, veri vicem obtinuit. An me luxuriaz indulgentem putatis arma vestra auro argentoque adornasse? Assuetis nihil vilius hâc videre materiâ, volui ostendere, Macedonas invictos ceteris, nec auro quidem vinci. Oculos ergo primum eorum Fordida omnia & humilia expectantium capiam: & docebo nos non auri aut argenti cupidos, sed orbem terrarum subacturos venisse. Quam gloriam, tu parricida, intercipere voluisti, & Macedonas, regé adempto, devictis gentibus dedere. At nuac mones me, ut vestris parentibus parcám! Non oportebat quidem vos scire quid de his statuissim, quod tristiores periretis, si qua vobis parentum memoria & cura est. Sed olim istum morem occidendi cum scelestis insontes, propinquos parentesque solvi: & proficeor in eodem honore futuros omnes eos, in quo fuerunt. Nam tuum Callisthenem, cui unj vir videris, quia latroes, scio cur produci velis; ut coram his proba, quæ modò in me jecisti, modò audisti, illius quoque ore referantur. Quem, si Maceeo esset, tecum introduxissem, dignissimum te discipulo magistrum: nunc Olynthio non idem juris est.

ORATIO ALEXANDRI AD MILITES.

Ex lib. xi.

ARGUMENTUM.

Alexander longa jam terrarum spatia vincendo emensus, nondum tamen ad meam adspiraverat quam laboribus suis proposuerat, & plura animo erat complexus. Habebat enim in animo non prius conquiescere quam ad Oceanum Indicum vicer pervenisset, ut idem limes suas victorias & orbem terrarum definiret. Sed sciebat non esse eundem animum suis: neque id illi obscurè serebant. Non ignorabat quin eos tardium laboriosæ & tam diurnæ militia cepisset. Itaque relanguefcentes animos conatur hæc oratione instaurare & revocare. Commemorat res gestas: præ his reliquias que supersunt nihil esse facienda ostendit. Vix altud restare nisi ut reliquias suarum victoriarum persequantur. Labores qui adeundi relinquuntur esse breves & leves: præmita vero amplissima & perpetua. Ad extremum, quum videret eos penitus despondisse animos, nec ullam vocem mittere testem suæ comprobationis, vehementer uitur querela, quæ suorum ignorantiam incusat.

Non ignoro, milites, multa, quæ tenere vos possent, ab incolis Indiæ per hos dies de industria esse jactata. Sed non est improvisa nobis mentientium vanitas. Sic Ciliciæ fauces, sic Mesopotamiaæ campos, sic Tigrim & Euphratem, quorum alterum vado transivimus, alterum ponte, terribilem fecerant Persæ. Nunquam ad liquidum fama perducitur: omnia, illâ tridente, majora sunt vero. Nostra quoque gloria, cum sit ex solido, plus tamen habet nominis quam operis. Modò quis belluas offerentes mœnium speciem, quis Hydaspem amnem, quis cetera auditu majora quam

vero, sustinere posse credebat? Olim hercule fugissemus ex Asia, si nos fabulæ debellare potuissent. Creditisne elephantorum greges majores esse quam usquam amentorum sunt? cum & rarum sit animal, nec facile capiatur, multòque difficilius mitigetur? Atqui eadem vanitas copias peditum equitumque numeravit. Nam flumen quo latius fusum est, hoc placidius stagnat; quippe angustis ripis coë cita, & in angustiorem alveum elisa, torrentes aquas invehunt: contra spatio alvei segnior cursus est. Præterea in ripa omne periculum est, ubi applicantes navigia hostis exspectat. Ita quantumcumque flumen intervenit, idem futurum discrimen est evadentium in terram. Sed omnia ista vera esse fingamus, Utrumne vos magnitudo belluarum, an multitudo hostium terret? Quod pertinet ad elephantos, præsens habemus exemplum: in suos vehementius quam in nos incurserunt. Tam vasta corpora securibus falcibusque mutilata sunt. Quid autem interest, totidem sint quod Porus habuit, an tria millia, cum uno aut altero vulneratis, ceteros in fugam declinare videamus? Deinde paucos quoque incommodè regunt: congregata verò tot millia ipsa se elidunt, ubi nec state, nec fugere potuerint inhabiles vastorum corporum molles. Evidem sic animalia ista contempsi, ut cum haberem, ipse non opposuerim: satis gnarus, plus suis quam hostibus periculi inferre. At enim equitum peditumque multitudo vos commovet. Cum paucis enim pugnare soliti estis, & nunc primùm ineonditam sustinebitis turbam. Testis adversus multitudinem invicti Macedonum roboris Granicus amnis & Cilicia inundata cruore Persarum, & Arbelæ, cuius campi devictorum à nobis ossibus strati sunt. Seò hostium legiones numerare cœpistis, posteaquam solitudinem in Asia vincendo fecisti.

Cum per Hellespontum navigaremus, de paucitate nostra cogitandum fuit. Nunc nos Scythæ sequuntur, Bactriana auxilia præstò sunt, Dahæ, Sogdianique inter nos militant. Nec tamen illi turbæ confido. Vestras manus intueor: vestram virtutem, rerum, quas gesturus sum, vadem, predemque habeo. Quandiu vobiscum in acie stabo, nec meos nec hostium exercitus numeravero. Vos modò animos mihi plenos alacritatis ac fiduciæ adhibete. Non in Jimine operum laborumque nostrorum, sed in exitu stanus. Pervenimus ad Solis ortum, & oceanum, nisi obstat ignavia, inde victores, per domito fine terratum, revertentur in patriam. Nolite (quod pigræ agricultæ faciunt) maturos fructus per inertiam amittere è manibus. Majora sunt periculis præmia: dives eadem & imbellis est regio. Itaque non tam ad gloriam vos duco, quam ad prædam. O gai-estis, qui opes, quas illud maledictoribus invehit, referatis in patriam: digni, qui nihil inexpertum, nihil metu omissum reluquatis. Per vos, gloriamque vestram, quâ humanum fastigium creditis, perque & mea in vos, & in me vestra merita, quibus invicti contendimus, oto, quæsoque, ne humanarum retum terminos adeuentem, alumnarum commilitonemque vestrum, ne dicam regem, deferatis. Cetera vobis imperavi, hoc unum debiturus sum. Et is vos rogo, qui nihil unquam vobis præcepi, quin primus me periculis obtulerim, qui saepe aciem clypeo meo texi. Ne infregeritis in manibus meis palmam, quâ Herculem Libeturumque patrem, si invidia absuerit, æquabo. Date hoc precibus meis, & tandem obstinatum silentium rumpite. Ubi est ille clamor, placitatis vestræ inder? Ubi est ille meorum Macedonum vultus: non agnosco vos, milites, nec agnisci videoꝝ à vobis. Surdas jamdudum au-

res pulso; aversos animos & infractos excitare conor. Cumque illi in terram dimissis capitibus tacere perseverarent: Nescio quid, inquit, imprudens in vos deliqui, quod me ne intueri quidem vultis. In solitudine mihi videor esse. Nemo respondet, nemo saltum negat quos alloquor. Quid autem postulo? vestram gloriam & magnitudinem vindicamus. Ubi sunt illi, quorum certamen paulo ante vidi contendit, qui potissimum vulnerati regis corpus extiperent? Desertus, destitutus sum, hostibus deritus. Sed solus quoque ire perseverabo. Objicite me fluminibus & belluis, & illis gentibus, quorum nomina horretis. Inveniam qui desertum a vobis sequantur. Scythæ Bactrianique erunt mecum, hostes paulo ante, nunc milites nostri. Mori præstat, quam precario imperatorem esse. Ite redites domos, ite deserto rege ovantes. Ego hic a vobis desperatae victoriae, aut honestæ morti, locum inveniam.

ORATIO COENI AD ALEXANDRUM.

Ex eodem Libro.

ARGUMENTUM.

Consternata concione ad proximam Alexandri orationem, & pertinaciter tacente, quod nec assentiri regi vellent, nec præcisè denegare auderent, nec ullus communem causam publicè susciperet. Cænus unus ducum processit in medium, & regem omnium verbis rogavit, ut parcerent defatigationi & imbecillitati omnium suorum, qui tot laboribus exhausti non possent militare molestias tolerare, præsertim cum se infinitus ostenderet labor si ea loca peteret. Servire illum suæ gloriæ non posse incolumæ exercitus, quem iocannorum difficultates attrivissent.

Dili prohibeant, inquit, a nobis impias mentes, & profecto prohibent. Idem animus est tuus?

qui fuit semper , ire quod jussoris , pugnare , peri-
clitari , sanguine nostro commendare posteritati
tuum nomen. Proinde si perseveras , inermes quo-
que , & nudi , & exsangues , utcumque tibi cordi
est , sequimur , vel antecedimus. Sed si audire vis
non factas tuorum militum voces , rerum necessitate
ultima expressas , præbe , quæso , proprias aures ,
imperium atque auspicium tuum constantissime se-
quutis , & quocunque pergis sequuturis. Vicisti ,
Rex , magnitudine rerum , non hostes modò ,
sed etiam milites. Quidquid mortalitas capere po-
terat , implevimus. Emensis maria terrasque , me-
lius nobis , quam incolis omnia nota sunt. Penè
in ultimo mundi fine consistimus : in alium or-
bem paras ire , & Indiam quæris , Indis quoque
ignotam. Inter feras serpentisque degentes eruere
ex latebris & cubilibus suis expertis , ut plura quam
sol videt , victoriā lustres. Digna prolsus cogitatio
animo tuo , sed altior nostro. Virtus enim tua sem-
per in incremento erit , nostra vis in fine jam est.
Intuere corpora exanguia , tot perfossa vulneribus ,
tot cicatricibus putria. Jam tela hebetia sunt , jam
arma deficiunt. Vestem Persicam induimus , quia
domestica subvehi non potest : in externum degene-
ravimus cultum. Quotocuique lorica est : quis
equum habet : Jube quæti quam multos servi ipsorum
perseguunti sunt , quid cuique superficit ex præda.
Omnium vñctores , omnium inopes sumus. Nec lu-
xuriā laboramus , sed bello instrumenta belli con-
sumpsimus. Hunc tu pulcherrimum exercitum nudum
objicies belluis : Quarum ut multitudinem augeant
de industria barbari : magnum tamen esse numerum
etiam ex mendacio intelligo. Quod si adhuc pene-
trare in Indiam certum est , regio à Meridie minus
vasta est. Quâ subactâ , licebit decurrere in illud
mare , quod rebus humanis terminum voluit esse

natura. Cur circuitu petis gloriam , quæ ad manum posita est : Hic quoque occurrit Oceanus : nisi mavis errare , pervenimus quod tua fortuna ducit. Hæc tecum , quām sine te cum his , loqui malui , non ut initem circumstantis exercitus gratiam , sed ut vocem loquentium potius quām gemitum murmurantium audires.

ORATIO CRATERI AD ALEXANDRUM.

Ex eodem Libro.

ARGUMENTUM.

Alexander ex gravissimo vulnere , & propè lethali , in Oxydracarum oppugnatione accepto , convaluerat . Sed quum esset infirmior , nec per imbecillitatem usitata munia iuto obire posset , & tamen conaretur , neque omnino valeudini indulgeret , magnumque esse ab ea audacia periculum , amici quibus de more statio præceptorio erat , rogandi regis has partes tribuerant Cratero , ut is sibi parceret . Qui cum illis ingressus , regi exposuit quām omnes essent de ejus salute solliciti . Ea anxietate ita se levari posse , si Rex se ipse respiceret , nec ita præsentia pericula subiret , præsertim tenuioribus victoriae præmiis propositis . Pollicetur ab omnibus paratam & strenuam operam . Omnia enim omnes , ne ille in apertum discrimin abducatur , esse facturos .

C Redisne , inquit , adventu magis hostium , ut jam in vallo consisterent , quām curā salutis tuā , ut nunc est tibi vilis , nos esse sollicitos ? Quantibet vis omnium gentium conspireret in nos , implat armis virisque totum orbem , classibus maris consternat , inusitatæ belluas inducat , tu nos præstabis invictos . Sed quis Deorum hoc Macedoniaræ columen ac fidus diuturnum fore polliceri potest : cùm tam avidè manifestis periculis offeras

corpus , oblitus tot civium animas trahere te in casum ? Quis enim tibi superstes aut optat esse , aut potest : Eo pervenimus , auspicium atque imperium sequuti tuum , unde , nisi te reduce , nulli ad penates suos iter est . Qui si adhuc de Persidis regno cum Dario dimicares , et si nemo vellet , tamen ne admirari quidem posset tam promptæ esse te ad omne disertimen audacie . Nam ubi paria sunt periculum ac præmium , & secundis rebus amplior fructus est , & adversis solarium majus . Tuo verò capite ignobilem vicum emi , quis ferat , non tuorum modò militum , sed ullius etiam gentis barbaræ , qui tuam magnitudinem norit : Horret animus cogitatione rei quam paulò ante vidimus . Eloqui timeo invicti corporis spoliis inertissimos manus fuisse injecturos , nisi te interceptum misericors in nos fortuna servasset . Totidem proditores , totidem desertores sumus , quorū te non potuimus persequi . Universos licet milites ignominia notes , nemo recusabit luere , id quod ne amitteret præstare non potuit . Patere nos , quæso , alio modo esse viles tibi . Quotumque jusseris , ibimus : Obscura bella . & ignobiles pugnas nobis deposcimus . Temetipsum ad ea serva quæ magnitudinem tuam capiunt . Citò gloria obsolefecit in sordidis hostibus : nec quidquam indignius est , quam consumi eam , ubi non possis ostendi .

ORATIO ALEXANDRI AD AMICOS.

Ex eodem Libro.

ARGUMENTUM.

Respondet ad amicorum postulationem Alexander. Voluntatem plenam pieratis, obsequii ac benevolentiae, amplexatur. Eum sibi esse vitæ fructum docet, quod tam benevolis & fidelibus comitibus uti sibi contingat. Quod verò de periculis vitandis dixissent, ita se interpretari, & de eo ita cogitare, ut quam gloriam imprimis adamarit, ut præ ea cætera nibil pendat, certum sibi sit, pro ea retinenda atque augenda, nullos labores, nulla pericula subierigere. Quos habeat stimulos ad eam appetendam, exponit. Proinde se gloriae, non autem valetudinis & vitæ rationem habere velle. Monet ut si suam illam sollicitudinem ad intestinarum insidiarum propulsationem convertant. Hanc sibi esse antiquidrem cautionem, & ipsis esse devere. Ad extreum aliquid de matris apoteosi mandat.

Vobis quidem, inquit, & fidissimi, piissimi que civium, atque amicorum, grates ago, habeoque, non solum eo nomine, quod hodie salutem meam vestræ præponitis, sed quod à primordiis belli nullum erga me benevolentiae pignus atque indicium omisisti: adeò ut confiendum sic numquam mihi vitam meam fuisse tam caram, quam esse cœpit, ut vobis diu frui possim. Ceterum non eadem est cogitatio eorum, qui pro me mori oportant, & mea; qui quidem hanc benevolentiam vestram virtute meruisse me judico. Vos enim diuturnum fructum ex me, forsitan etiam perpetuum percipere cupitis. Ego me metior, non ætatis spatio, sed gloriae. Licuit, paternis opibus contento, intra Macedoniæ terminos per otium corporis

expectare abscuram & ignobilem senectutem;
Quamquam ne pigri quidem sibi sata disponunt;
sed unicum bonum diuturnam vitam æstimantes
sæpe acerba mors occupat. Verum ego, qui non
annos meos, sed victorias numero, si munera for-
tunæ bene computo, diu vixi. Crisus à Macedo-
nia imperium, Græciam teneo: Thraciam & Il-
lyricos subegi: Tribalis Mædisque imperito:
Asiam, quæ Hellesponto, quæ rubro mari alluit-
tur, possideo. Jamque haud procul absum à fine
mundi. Quem egressus, aliam naturam, alium
orbem aperire mihi statui. Ex Asia in Europæ ter-
minos momento unius horæ transivi. Victor utrius-
que regionis post nonuin regni mei, post vigesi-
num octavum ætatis annum, videorūe vobis in
excolenda gloria, cui me uni devovi, posse cessa-
re: Ego verò non deero, & ubicunque pugnabo,
in theatro terrarum orbis esse me credam. Dabo
nobilitatem ignobilibus locis. Aperiā cunctis gen-
tibus terras, quas natura longè submoverat. In
his operibus extingui mihi (si fors ita feret) pul-
chrum est. Hæ stirpe sum genitus, ut multam priùs
quæ longam vitam debeam optare. Obscero vos,
cogitate nos pervenisse in terras, quibus sceminae
ob virtutem celeberrimum nomen est. Quas urbes
Semitamis condidit: quas gentes rededit in potes-
tatem: quanta opera molita est: Nondum scemi-
nam æquavimus gloriâ, & jam nos laudis satie-
tas cepit: Dii faveant, majora adhuc restant. Sed
ita nostra erunt, quæ nondum attigimus; si nihil
parvum duxerimus, in quo magnæ gloriæ locus est.
Vos modò me ab intestina fraude & domesticorum
infidiis præstate securum. Belli Martisque discimen
impavidus subibo. Philippus in acie tutior quæ in
theatro fuit. Hostium manus sæpe vitavit, suo-
rum effugere non valuit. Aliorum quoque regum

exitus si reputaveritis, plures à suis quām ab hoste
interemptos numerabitis. Ceterū quoniam olim
rei agitatæ in animo meo, nunc promendæ occa-
sio oblata est: mihi maximus laborum atque ope-
rum meorum erit fructus, si Olympias mater im-
mortalitati consecetur, quandocunque excederit
vitæ. Hoc si licuerit ipse præstabo, si me præce-
perit fatum, vobis mandasse mementote.

ORATIO ALEXANDRI AD MILITES.

Ex Libro x.

ARGUMENTUM.

Alexander missionem datus erat militibus, qui per
etatem emeriti essent, aut qui omnino per infirmi-
tatem corporum militare labores sustinere non possent:
sed eam sperabant universi. Et quia tum longè in
Oriente processerat, veriti ne sedem imperii in
Asia constitueret, quæ res optatam illis in patriam
reversionem eriperet, missionem omnes audacius &
tumultuosius flagitare cœperunt, & jam aperiè im-
positos militare labores detrectare. Alexander eorum
motuum insolens, ut qui alacri eorum semper opera
& parata usus esset, tum commotus est. Augebat in-
dignationem oblivio recentis suæ erga eos liberalitatis.
Nam magnam vim auri ad eos ære alieno liberandos
effuderat. Hac igitur oratione coercere illorum ferociam
conatur. Commemorat sua erga eos beneficia, quo-
rum eos oblivio cœperat. Quantum obsequium à mili-
tibus requiratur, ostendit. Indignos esse opivis &
gloria, quām secum habent communem. Ad extre-
mum exardescit ira, & eorum operam repudiat.

Quid hæc, inquit, repens consternatio, & tam
procax atque effusa licentia denunciat? Elo-
qui timeo: palam certè rupistis imperium, &

precarior rex sum , cui non alloquendi , non noscen-
di inonendique , aut intuendi vos jus reliquistis.
Evidem cum alios dimittere in patriam , alios me-
cum paulo post deportare statuerim : tam illos ac-
clamantes video qui abituti sunt , quam hos cum
quibus praemissos subsequi statui. Quid hoc est rei:
Dispari in causa idem omnium clamor est. Pervelim
scire , utrum qui discedunt , an qui retinentur , de
me querantur. Crederes uno ore omnes sustulisse cla-
morem. Ita pariter ex tota concione responsum est , Om-
nes queri. Tum ille , Non hercule , inquit , potest
fieri , ut adducat , querendi simul omnibus hanc
causam esse , quam ostenditis , in qua major pars
exercitus non est , utpote cum plures dimiserim ,
quam retenturus sum. Subest nimicum altius ma-
lum , quod omnes avertit a me. Quando enim regem
universus exercitus deseruit ? Ne servi quidem uno
grege profugiunt dominos : sed est quidam in illis
pudor a ceteris destitutos relinquendi. Verum ego
ram furiose consternationis oblitus , remedia in-
sanabilibus conor adhibere. Omne mihi hercule spem ,
quam ex vobis conceperam , damno ; nec ut cum
militibus meis (jam enim esse destitistis) sed , ut
cum ingratissimis oportet , agere decrevi. Secundis
rebus , quae circumfluunt vos , insanire coepistis:
obligi statutus ejus , quem beneficio exiustis meo.
Digni hercule qui in eodem consenescatis : quo-
niam facilius est vobis adversam quam secundam
regeret fortunam. En tandem Illyciorum paulo ante
& Persarum tributariis , Afiae & tot gentium spolia
fastidio sunt. Modò sub Philippo seminudis , ami-
cula ex purpura sordent. Aurum & argentum oculi
ferre non possunt. Ligneal enim vasa desiderant , &
ex cratibus scuta , rubiginemque gladiorum. Hoc
cultu nitentes vos accepi , & quingenta talenta
æris alieni , cum omnis regia supellex haud amplius
quam

quam sexaginta talentorum esset, meorum opem
fundamenta, quibus tamen (absit invidia) impe-
rium maximæ erratum partis imposui. Asiene per-
tæsum est, quæ vos gloria rerum gestarum Diis pa-
res fecit: In Europam ire properatis, rege deserto,
cum pluribus vestrum defuturum viaticum fuerit,
ni æs alienum luissim: nempe in Asiatica præda.
Nec pudet profundo ventre devictarum gentium
spolia circumferentes reverti velle ad liberos con-
jugesque; quibus pauci præmia victoriæ potestis
ostendere. Nam ceterorum, dum etiam spei vestrae
obviam istis, arma quoque pignori sunt. Bonis
verò militibus caritatus sum, pellicum suarum
concubinis: quibus hoc solum ex tantis opibus su-
perest, in quod impenditur. Proinde fugientibus
me pateant limites: facessire hinc ocius. Ego cum
Persis abeuntium terga utabor. Neminem teneo:
liberate oculos meos, ingratissimi cives. Læti vos
excipient parentes liberique, sine vestro rege
redeuntes! obviam ibunt desertoribus transfugisque!
Triumphabo mchercule de fuga vestra, & ubiun-
que ero, expertam poenas; hos, cum quibus me
relinquistis, colendo præferendoque vobis. Jam
autem scietis, & quantum sine rege valeat exer-
citus, & quid opis in me uno sit.

ORATIO ALEXANDRI

Ad peregrinos milites.

Ex eodem Libro.

ARGUMENTUM.

Alexander stomacho & indignatione ardens, quod su-
perior oratio docuit, repudialis Macedonibus, pere-
grinos milites sibi ascivit ad honores iis mandandos.
Eos ut beneficentia sibi adjunxerat, sic liberaliter

oratione magis conciliat. Persarum laudat in regis suos obsequium & obedientiam. Neque eam tum primum compertam sibi esse dicit, sed testimonium se sui judicii dare. Decrevisse autem res maximas eis credere. Ad laudationem adjicit liberalitatis erga eos suae commemorationem, quam sit novorum beneficiorum & honorum splendidorum accessione cumulaturus.

Quum ex Europa trajicerem in Asiam, multas nobiles gentes, magnam vim hominum imperio meo me additurum esse sperabam. Nec decep-
tus sum, quod de his credidi samæ. Sed ad illa
hoc quoque accessit, quod video fortis viros erga
reges suos pietatis invictæ. Luxu omnia fluere cre-
dideram, & nimia felicitate mergi in voluptates.
At hercule munia militiae hoc animorum corpo-
rumque robore impigne toleratis: & cum fortes viri
fuis, non fortitudinem magis quam finem colitis.
Hoc ego non nunc primum profiteor, sed olim scio.
Itaque delectum è vobis juniorum habui, & vos
meorum militum corpori immiscui. Idem habitus
eadem anima sunt vobis: obsequium vero & patien-
tia imperii longe præstantior est quam ceteris. Ergo
ipse Oxatris Persæ filiam mecum in matrimonio
junxi, non designatus ex captiva liberos tollere.
Mox deinde cum stirpem generis mei latius propa-
gare cuperem, uxorem Darii filiam duxi: proxi-
misque amicorum auctor fui, ex captivis generandi
liberos, ut hoc sacro fædere omne discrimen vici
& vestoris excluderem. Proinde genitos esse vos
mihi, nos ascitos, milites, credite. Asia & Eu-
ropæ unum atque idem regnum est. Macedonum
vobi anima do. Inveteravi peregrinam novitatem:
& cives mei estis, & milites. Omnia eundem du-
cunt colorem. Nec Persis Macedonum mores adum-
brare, nec Macedonibus Persarum imitari, inde-

corum est. Ejusdem juris esse debent, qui sub eodem rege victuri sunt.

ORATIO PERDICCÆ IN CONCIONE MIL.

Ex eodem Libro.

ARGUMENTUM.

Mortuo Alexandro primùm discordia inter principes est coorta; post gravissimi motus effruerunt. Cùm enim de successore regni creando convenissent, diu variatum est sententiis, cùm idoneus nemo & par tanto oneri inveniretur, ad quem gubernacula amplissimè imperii deserrent. Neque enim Alexander sobolem reliquerat, quanquam uterum gerebat Roxane, uxor ejus, quam ex Persis duxerat: sed incertam prolem exspectare alienum videbatur. Magnus negotiorum tumor impendebat, qui non erat nisi probatio alicui committendus. Ad sententiam igitur dicendam admissus Perdicca, senset primùm ut justa & divini honores persolvantur Alexandro, deinde ut partus Roxanes exspectetur, qui ad trimestre sperabatur. Successorem illum postulum futurum regi legitimum.

E Go quidem, inquit, annulum, quo ille regni atque imperii vires obsignare erat solitus, traditum ab ipso mihi, reddo vobis. Ceterum quanquam nulla clades huic, qua affecti sumus, par ab iratis Diis excogitari potest; tamen magnitudinem rerum, quas egit, intuentibus, credere licet, tantum vitum Deos accommodasse rebus humanis: quarum sorte completa: cito repererent eum suæ stirpi. Proinde quoniam nihil aliud ex eo superest, quam quod semper ab immortalitate subducitur, corpori nominique quamprimum justa solvamus, haud oblii in qua urbe, inter quos simus, qualiter ac præside spoliati. Tractandum est, commilitones, cogitandumque, ut victoriam partam

60 *Orationes Ex Q. Curtio collectae.*

Inter hos, de quibus parta est, obtinere possimus. Capite opus est. Hocne uno, an pluribus; in vesti potestate est. Illud scire debetis, militarem sine duce turbam, corpus esse sine spiritu. Sextus mensis est ex quo Roxane pregnans est. Optamus ut rem enitatur: cuius regnum Diis approbantibus futurum, quandoque adoleverit. Interim à quibus regi velitis, destinate.

ORATIO PTOLEMÆI.

ARGUMENTUM.

Ptolemæus, Procerum unus, in eo consilio principum sententiam hanc dixit, se ab aliis dissentire qui dixissent. Hoc verò optimum sibi factu videri, ut senatus insituatur ex principibus, quorum decretis administretur imperium.

Digna prorsus est soboles, *inquit*, quæ Mœdonum imperet genti, Roxanes vel Barsines filius, cuius nomen quoque Europam dicere pigebit, majore ex parte captivi. Cur Persas vicerimus, ut stirpi eorum serviamus? quod justi illi reges Darius & Xerxes tot millium agminibus tantisque classibus nequicquam petiverunt. Mea sententia hæc est, ut sede Alexandri in regia posita, qui consiliis ejus adhibebantur, coëcant, quoties in commune consulto opus fuerit: eoque, quod major pars eorum decreverit, stetur; duces præfectique copiarum his pareant.

FINIS.

